

Siimetsa Moonika:

„Juuli viimätsil päivil
ja augustih naatas
Obinitsa Taarka Tarõ Seto
seldsimaja moro pääl
kinno näütämmä.”

lk 2

Külvigu Helen:

„Setomaa Turism julgustas
kõiki setomaalasi külälisi
lahkõhe vasta võtma,
olgu' nä üümajah kododõh
vai üümajaasutuisih.”

lk 2

Luigasõ Inara:

„Väega hüä miil om, õt mi
vanavanaimmi retsepti
perrä tettü sõirakõnõ om
no' õgasugumastõ tõisildõ
tegemistõ iist ar' kaitst.”

lk 11

Setomaa

Hind 1 euro

Juuni 2021, nr 6 (379)

Välläandmist tugõ Setomaa Kultuuriprogramm

Vahel Setomaa valla leht

Obinitsa Uus Teater – OUT

KAUKSI ÜLLE

Obinitsa vahtsõnõ tiatri olõ-i midägi vahtsõt. Sillaotsa Liidi kirotoõ kodoluraamatih om juttu, õt Kalju majah (parhilla' Seto Ateljee Galerii Obinitsah) tetti näütemängu jo 1930. aastil. Näütemängõ tetti nõukogodõ aigu ka. Ku tull' Eesti vabanõminõ ja seto kultuuri vahtsõnõ nõsõminõ, naati Obinitsah näütemängõ tegemä Seto Seltsimajah. Lill-maa Terje kõnõl' seto jutussit ja võtt' appi puppõ ja mängu-eläjit. Säält kasusi Hörna Rieka ja Tarrosõ Aira iistvidämisõl vällä Miitsirgu Lihavõttõtiatri, mis mitukümmend aastat astsõ lihavõttõ aigu üles vahtsõ näütemänguga. Osa noist põhinõsi' seto jutussil nigu „Kuldvahuga kahr“, „Kolm hinnapakmist“, Disney koomiksi perrä sai tett „Hitivabrik“.

2005. ja 2006. aastal vapust' seldsimaja moro pääl Vanõmuisõ tiatri ja kohalikõ näütlejõdõ etendet „Taarka“ nii setosit üle ilma kui tiatrikritiikit. Etendüse tuulõh sündü ka Taarka Perimüstiatri. Noorõ saadõti opma Vanõmuisõ mano (juhõndaja' Merca, Jonasõ Tanel, perästpoolõ Türnpuu Anne), kotusõpääl mängti „Ah tsusku külh...“ 2008 ja „Mařatsauk“ 2011. Riburada tull' Taarka perimüstiudio tükke: „Kuidas müia setot?“, „Leelo otsib setot“ jne.

Vanõmuisõ tiatriga mängti viil „Peko“ 2011–2012–2013 Verskah ja „Obinitsa“ 2015, 2016 Obinitsah Kalju maja iih, kost tuu kõik, mis tüküh, sündünü' ollgi.

Vanõmuisõ tiatri kolisi seto ja muie tükkega Tarto pääle ja muialõ Lõuna-Eestihe (etendüs „Vana klaver“ näütes). Noortõ juhtmisõ all olõva Taarka perimüstiatri lavastaja Kesoneni Helena om eelistänü Viljandi näütlejit. Soo suvi oodami põnovusõga Vananurmõ Ilmari näüdendil ja Lennuki Urmasõ säädmisõl põhinõvat etendüst „Petserimaa igatsus“. Tuu näüdend sai avvuhinna Taarka perimüstiatri kõrraldõdõ näüdendidõ võistlusõl. Mängmä naatas toda Säpinäh Haina küünih.

Kedä aga lavalavva' omma' kandnu ja kiä' tiatrimuusalõ sõrmõ andnu, tahtva' õks jälki midägi näüdeldä'. Nii võtt' õks üts vai tõõnõ nõpsist vai salinarmast kinni ja nõud' vahtsõt näütemängu vai vähembält

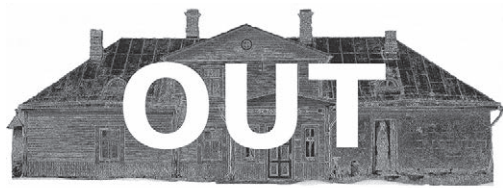
„Põhitüü“ esietendüsel.

Sundelli Harri pilt

mõnõ kunagi paar kõrda mängit tükü taastamist. Eelminõ süküs nõvvõti sünnipääväl toostiga lubahus vällä ja tullgi tegutsõma naada', põrmandu all, nii nigu vanast joulõ peeti. Algatusgrupp naas tegemä tükkü

„Põhitüü“. Talv aigu sai nädäliih kõrda pruumõ tett. Tiatril olõ-i eelarvõt, alostimih puhvast mängurõõmust. Huvtav, õt 2009 kirotoõ ja paar kõrda tuukõrd mängit tükü kõnõtas ka parhillatsõl aol.

Ilma naardmalda lää-i ütski pruum, ku lavalt kõlasõ' sõna', õt perekond om kodanlik igand ja tulõ vällä juuri'. Õi olõ' midägi tämbädsel pääväl säänest, midä jo habõmiku' õi olõs loosungis tennü.

Obinitsa Uus Teater (OUT) esitles:

Kauksi Ülle etendüs „PÕHITÜÜ“

- 23. juunil kell 20 Obinitsah, Müürimäe taloh.
- 12. juulil kell 17 Uusvada Külämajah. Järgnes Uusvada kirmask!
- 6. augustil kell 18 Seto seltsimaja hoovih Obinitsah. Järgnes filmiõtak vannu kroonikafilmeaga.
- 21. augustil kell 18 Obinitsa Puhkõmajah. Tandsos laulva' Blumi Priit ja Janeli.

Etendüs om üteh kaehusõh ja katõh pildih, seto keeleh ja seto muusika ni laulõga. Pikkus umbõs 60 minutit.

Etendüse luumisõl om saad inspiratsiooni Uusvada laulumehe Vahelaanõ Paali autobiograafilidsõst jutustusõst. Aasta oll' umbõs 1952 ja Kalinini nimelistõ kolhoosi tulõva' rajoonist (Vahtsõliina oll' tuukõrd rajoon) komsorg ja nuuri kasvatustüü instruktor nuuri kasvatustüüd kontrollma. Nä plaanva' tulla' lihavõttõ aigu. Kohe kakk'i tsässõn? Kost võtta' nuuri, ku kuul om kinni pantu? Midä näüdeldä' külälisõlõ, ku repertuaari olõ-i ja mehe' laulda' mõista-i?

Lavastus: Kauksi Ülle ja kollektiiv, nõustaja' Lauri Mäesepp ja Merca. **Kostüümi' ja lavakujondus:** Evar Riitsaar ja kollektiiv. **Mängvä' ja laulva':** Evar Riitsaar, Priit Blum, Pille Malkov, Külli Köppo Jacobson, Harri Sundell, Kairi Orav, Aare Hörn, Ain Raal, Guuri Piholaan, Rieka Hörn, Elenora Aida, Helen Külvik, Lea Ojamets, Kauksi Ülle jt.

Obinitsa Uus Teater asutõdi 21.01.2021 Obinitsah. Tiatril direktor om Külli Köppo Jacobson.

Piledi hind om 5 eurot. Piletit saa kinni panda' tel 5656 9079 (Kauksi Ülle) vai kauksiyll@gmail.com. Ku kotussit om, saa osta' kohapäält puol tunni inne etendüst.

Tulkõ sis kaema, muido õi näe'. Tulõvas aastas ka om joba mõni plaan. Ineminõ plaanitsõs, Jummal naard! Aga ku etendüs jo piä selge oll', selgu, õt Vahelaanõ Paali sai 4. juunil 85! Õnnitlõmi' ja soovimi' tervüst ni õnnõ!

Kauksi Ülle setoteemalitsõ' näüdendi'

- „Taarka“ – mängit 2005–2006 Obinitsah, Vanõmuisõ tiatri ja kohaligu' näütlejõ', lavastaja Mäeotsa Ain, raamatuna avaldõdõ 2004.
- „Ah tsusku külh“ 2000 Mehikuurmah ja 2008 Obinitsah, lavastaja Kudu Kalev.
- „Mařatsauk“ 2011, lavastaja' Merca ja Jonasõ Tanel, Karo taloh.
- „Peko“ – mängit 2011–2013 Verskah, Vanõmuinõ ja kohaligu' näütlejõ', lavastaja Mäeotsa Ain.
- „Obinitsa“ – mängit 2015–2016 Obinitsah, Vanõmuinõ ja kohaligu' jou', lavastaja Mäeotsa Ain.
- „Kalmuneiu“ – auhinnat VKKF näüdendivõistlusõl II preemiaga, 1995, uut lavastamist.

Miitsirgu Lihavõttõtiatri jaoss 10 näütemängu aastil 2005–2015:

- „Kelläga kahr“ 2005;
- „Maama mušo“ 2006;
- „Kuldmuna“ 2007;
- „Päiv tulõ vällä“ 2008;
- „Põhitüü“ 2009;
- „Hitivabrik“ 2010;
- „Kolm hinnapakmist“ 2012;
- „Poiskõnõ kuldmunaga“ 2013;
- „Trummitsja“ 2014;
- „Minkast tsirgu' laulva?“ 2015.

Ludimäe peremiis Vahelaanõ Paali

Vahelaanõ Paali om seto laulumiis, kiä laul seto koorõh Lii-natsõra' ja Meremäe mehe' ni vahel kutas tedä appi ka Lõkõridõ meestega esinemä. Paali esä oll' kõva pillimiis, kiä mängse liblikpilli ja karmoškät. Jo 8-aastadsõlt ollõv tsõra' tä hindäle ehalõ mineki jaoss pilimehes üteh võtnu. Ka Paali esi' mäng noid pille. Näütõses tiatritendüseh „Taarka“ mäng tä vigurikku vanna pillimiist. Üldse om tä suur tüü- ni nalamiis ni kodouurja. Uusvada külä kotsilõ om tä perimüst kõfanu nii inemistõ käest ku Eesti ni Vinne arhiivist.

Talo, koh Paali kasunu om ni midä tä parhilla' kõrrah hoit, om Ludimäe talo. Talo maie pääl om kõivõga katõd kink ni Kapstaläte'. Ludimägesit om Setomaal tõisigi, ka Uusvada kolmõotsalidsõh küläh om näid mitu. Uusvada mehe' mäletäse', õt vanna pühhi aigu kogonõdi Ludimäele. Lu kolhoosõ aigu kaibõti Ludimägi keskelt ar' ni ehtedi keldre ja hobõsõtal, a noil sääd edenemist õs olõ' ja nä lagosi' ar'.

Ku sai maid tagasi võtta', sis Paali võtt' tagasi ka Ludimäe. Huvtavas muutu asi viimädsel aol, ku Paali sai udmurdi sõpru käest kuulda', õt säälkandih pühä' mõtsasalo', hiie', koh maausu palvuisi peetas, omma' kah lud. Vanõmbidõ inemisi käest sai Paali viil kuulda', õt jaaniüüse, ku Ludimäel tuld tetti, sis võti' suurõ inemisõ lökkõst otsast palava' toki' ni lätsi' noidõga sinnä' mäe kõrvalõ Kapstaläte man olõva kapstapõllu pääle. Õga üts lei uma kapstavirkse otsa toki pistü. Paali puhast sõpruga Kapstalätet ni tekõ kõrrastust ka Ludimäe pääl. Edimäne väiko palvuski sai peet. Ka Peko kujo oll' Ludimäe taloh, tuu sai jo mitmõ aasta iist Obinitsa Muuseumitarõlõ.

Tervüst ja väke laulu-, pilli-, nalä- ja tüümehele, Ludimäe peremehele!

KAUKSI ÜLLE

Lugu om kirotoõ Paali 70. sünnipäävä puhul ja ilmu umal aol akiräh Peko Helü.

Hüä seto rahvas!

Seto kultuur eläs ni edenes, ku om kultuuri kandjit ni huvilisi. Ku kultuuriruumih luvvas kõõ midägi vahtsost ni kõik väärtuslik soiku-i önnö arhiiviriililõ vai muuseumitarrõ. Käeh om Setomaa kultuurisuvi ni hüä miil om nätä' vahtsit tegemisi, mia' joudva' rahva ette.

Tennä Kauksi Üllet ni Obinitsa tiatrihuvilisi, kiä' omma' ello kutsnu' Obinitsa Uue Teatri (OUT). OUT om ello herätänü' Kauksi Ülle „Põhitüü“. Timahava piitrepäävä joud näütemäng ka Uusvatta vanna Kalinini kolhoosi kontorihe, kost taa lugu omgi algusõ saanu'.

Hüä miil om ka tuust, öt tiatri tegeminõ Setomaal om üks joba mitmit aastit avvu seeh olnu'. Nii ka timahava tuu Kesoneni Helena Taarka Perimüstiatriga augustikuuh Säpinä küla Heina küüni lavalõ Vananurmõ Ilmari „Petserimaa igatusõ“. Nii saava' kokko Setomaa kirämehe', tiatri-tegijä' ni Setomaa keerulinõ aolugu. Niimuudu viivä' mõlõmpa' tiatritükü' meid tagasi Setomaa lähembähe aolukku ni andva' meele aimu, kui muudu om seto rahvast mõotanu' suurõ' võimu ni valitsustõ pöörangu'.

Muidogi tuu timahavanõ suvi tagasi ka Seto tandsopido. Soo voori sis joba tõist kõrda. Väsü-i kuigi kitmäst sootska Tormi Piretit, kiä' om Seto tandsopido imä. Ku mi tiä pallõ seto lauluimmi, sis nüüd om meil ka uma seto tandsoimä. Nii nigu tandsopido kõrraldaja' om ülnü': kulatama kutstas eelmädse tandsopido tandsja' Setomaalt ja muialt, kutstas nuuki' seto', kiä' edimäne vuur tihka-s tulla'. Hüvvä kulatamist Setomaa tandsorahvalõ!

Ku no' panda' tiatrietendüste ni tandsopido kõrvalõ viil Seto Folk, Kuningriigipäiv, kõik kirmasõ', laada' ni muu' tegemisõ', sis näemi, öt Setomaa kultuur om eloh ni teno tegijile!

Timahava oktoobrih tulõ ka setodõ poliitililõ kuuholõk – Seto Kongress. Võtkõ' nüüd vaivast ni valigõ' hinde vaihõlt kongressi delegaadi'. Delegaatõ valimisõ oppusõ lövvät internetist setomaa.ee lehe päält. Saami' sügüse kokko ni panõmi' paika vahtsõ' tsihi', kohe seto rahvas taht minnä'.

Edenemist ni saldmist meele!

JÄRVELILLI
REIN,
ülemb-
sootska

„Obinitsa sovhoosi kinoõdagu“ Taarka Tarõ seldsimaja aiah

Juuli viimätsil päivil ja augustih naatas Obinitsa Taarka Tarõ Seto seldsimaja moro pääl kinno näütämmä.

SIIMETSA MOONIKA

Suurõ ekraani pääl tähistäiva all saava' lähebä' ja kavvõba' külälisõ' filmikunstist hüvvämiilt tunda'. Soo olõ-õi niisamata filme kaeminõ, a saat aoh taadõpoolõ minnä' – stiiliõdak, koh nakasõ' olõma temaatilitsõ' kontserdi', etendüse' ja mälestüisi kõnõlõmisõ'.

Soo suvõ märksõnas om „Sovhoosiaig Obinitsah“, minkõst mi proomi mõnõ' pildi' elosta'. Seto umakultuurilõ olli' küüditamisilõ perrä tulõva' nõukogodõ aastaga' väiga' keero-litsõ', a kaemalda' kõgõlõ toolõ, elli' Obinitsah edesi vannu traditsioonõ ja perimüslikkõ kombit kandva' leelonaase', laulumehe' ja pillimehe', püssü Obinitsa kerik. Nuilõ teemadõlõ om pühendet filmiprogrammi dokiõdak, koh näüdätäs Tallinnfilmi ja Eesti Telefilmi arhiivest vöödõt Meremäe kandih filmit arhiivimaterjalõ ja koh mõnigi' kaeja löüd vannu tutvut, löüd uma vanavanõba' vai eiski' eishindä. Peräst filme kaemist om Hörna Aare ja Riitsaarõ Evari iistvöödõt temaatililõ kõnõlõmisõdak.

Sovhoosiao tragikoomilisõbat puult näütäs Obinitsa Uus Tiatri, mängeh dokõdagu alostusõs Uusvada nõukaalitsõst küläelost inspireerit Kauksi Üllet näütemängu „Põhitüü“. Riitsaarõ Evar ja Blumi Priit herätäse' vahtsost elolõ Obinitsa innidse menubändi

Kraavihalli' kõgõ pareba' pala'.

Kaemalda' nõukogodõ ao raskuisilõ ja nuilõ mälestüisilõ, kasvi tuul aol suurõs mitu põlvkunda inemisi, kinkõlõ nuu' olli' nuurusaasta' täüs kõõ ilma avastamist, unistuisi, armas-tust. Ka' kol' kõrda nädälih Obinitsa kandih kaunu' rändkino oll üts väiga' tähtsä koksaamiskotus ja kultuurisündmüs, minkõst kõnõldas värmikit jutta sooni' aoni'.

Nuidõ aigu miildetultamisõs mi olõgi' sortnu' programmi avafilms Kromanovi Grigori „Viimse reliikvia“, mia om olnu' sagõhõhe teleekraanil, a om veidõ nuid, kiä' tuud omma' nännü' kinoh. Hollywoodi seiklusfilme pääletungiga' om tuu Eesti kinoklassika tähtteos noorõbidõ jaos naanu' unõsihe vaoma. Ummõhtõ om tuu film, minkõ laulõ lauldas ja hüüdlasit tsiteeritäs ka' sis, ku filmi hinnäst olõ-õi nätki', kõnõlõmalda' vaimsusost ja alltekstest, midä linatõs eestläisi jaos tähendäs.

Päälõ filmiõdagut om kontsert, koh setokeelitsit „Viimse reliikvia“ laulõ esitäs Merca, Riitsaarõ Evar ja Blumi Priit.

Filmiõdak lõpõs Hörna Aare iistvidämisilõ jutatamisõga', koh saava' kõik kõnõlda', midä tähend rändkino kohalikõlõ inemisilõ, ja mi küüsü ka', öt mäntsit lugusit kinoõdagil juhtu. Ka' kõgõ viimätsel filmiõdagul näüdätäv „Ideaalmaastik“ om kolhoosiao absurdikoomililõ ja täpne peegeldüs ja tulõ ka' filmisäädjä Simmi Piitre ummist tegemisist kõnõlõmma.

„Obinitsa sovhoosi kinoõdagil“ mi tahasi' läbi nostalgilisi filme kaemisõ ja jutta kõnõlõmisõ luvva' vahtsõ sündmüse, mia ühendäs latsi ja vana-

Kinoõdagutõ programm

Riide, 30.07

- „**Viimse reliikvia**“ (Režissöör Grigori Kromanov, Tallinnfilm, 1968, 1'26").
- Peräst filmikaemist om kontsert, koh setokeelitsit „Viimse reliikvia“ laulõ laulva' Merca, Riitsaarõ Evar ja Blumi Priit.
- Ödak lõpõs Hörna Aare iistvidämisilõ kõnõlõmisõdaguga' üteh külälisiga', koh kõnõldas tuust, midä tähend rändkino kohalikõlõ inemisilõ.

Riide, 6.08 – Dokfilmi õdak

- Mängtäs Kauksi Üllet näütemängu „**Põhitüü**“ – Obinitsa Uus Tiatri.
- Näüdätäs Tallinnfilmi ja Eesti Telefilmi Obinitsah filmit arhiivimaterjalõ. Filmiprogramm viil selgünes, a kindlahe om kavah: „**Nõukogude Eesti nr 27**“ (Tallinnfilm, 1962), „**Setu laulud**“ (Eesti Telefilm, 1970, 10", režissöör Ela Unt), „**Katõ ilma veere pääl**“ (Tallinnfilm, 1990, 29", režissöör Karl Kello).
- Peräst filme jutatamisõs, koh kõnõldas kaet filmest, inemisist ja elost Obinitsah sovhoosiaigu ja tuu mõost seto kultuurilõ. Ödagut vidävä' iist Hörna Aare ja Riitsaarõ Evar.

Pühapäiv, 15.08

- „**Tätoveering**“ (Tallinnfilm, 1977, 34", režissöör Peeter Simm) ja „**Ideaalmaastik**“ (Tallinnfilm, 1980, 1'26", režissöör Peeter Simm)
- Peräst filme kaemist om Siimetsa Moonika jutatamisõdak filmisäädjä Simmi Piitrega', kiä kõnõlõs uma loomingust ja tutvustas pia kinno joudvat Setomaal filmit vahtsõst teost „Vii pääl“.

Kaadri filmist „Ideaalmaastik“. Arhiivi pilt

vanõbit ja tuu Setomaa inemisõ' päälõ pikkä taudiaigu jäl' kokko. Mi loodagi', öt soost ettevõtmisõst saa õga-aastaganõ kokkosaaminõ.

Filmiõdagilõ om oodõt kõik, kedä tuu aig huvtas ja kinkõl hindä mälestüisi sovhoosi-kolhoosiaotsõst Setomaast. (Ku tiit üt umast küläst viil kedägi', kinkõl om tuust aast jutta, sis

omma' kõrraldaja' väiga' tenõligu', ku lövvät võimalusõ ka' timä üteh kutsu'.)

Ödagit kõrraldasõ' Hörna Rieka ja Aare Taarka Tarõst, filmisäädjä Siimetsa Moonika, Seto Ateljee-Galeriist Kauksi Üllet ja Riitsaarõ Evar.

Ettevõtmist toetas Eesti Kultuurkapital ja Eesti Filmi Instituudi filmiperändi osakund.

Setomaa turismiettevtõja' sai' inne suvvõ kokko

KÜLVIGU HELEN,
MTÜ Setomaa Turism volinik

26. mail sai' päält kattõ aastaka üldkuuholõkil kokko MTÜ Setomaa Turism liikmõ'. 2021. aastaga keväjätse saisuga' om ühinguh 44 liigõht. Aifumma teele kõigilõ!

Kuuholõkil and ühingu iistvidäjä Priksi Elin ülekaehusõ tettüst ja tegemisõl olõvist projektist ja kõnõlda' sai' töösõki'. Näütüses Võromaa Arõnduskeskusõ turismikoordinatoor Moppeli Kadri kõnõl vahtsõst elämiisiplatvormist, minkõ nimi om Kylas (www.kylas.ee). Eesti Maaturismi iistvidäjä Mengeli Raili tutvust Eestit ja Lätit ühendävvä Mõtsa matkarata, mia lätt ka' läbi Setomaa, ja matkajasõbralikku märgist. Ettevõtlusõ Arõndamisõ Sihtasutus (EAS) and veebi vahõndusõl ülevaatõ märgisest „Siin on turvaline“ ja Vuksi Kertu kõnõl tsuut Lõunõ-Eesti turismiklastri plaanõst.

Üts üldkuuholõki ülesandist oll vahtsidõ volinikõ sortminõ. MTÜ Setomaa Turismi liikmõ' sorditas kolmõs aastagas ja jälki' otsustõdi sorti' viis volinikku, kiä' avitasõ' Setomaa Turismi iistvidäjäts otsus-

Kitsõfarmih. Kauksi Üllet pilt

sidõ ja valikidõ tegemisõ man ja omma' õkkapiteh abis tälle. Üldkuuholõki otsusõga' sorditi volinikõna edesi olõma Setomaa vallavanõp Kudre Raul, giidi' Leima Aarne, Külvigu Helen ja Seto Line'i iistvidäjä Seina Toomas. Viiedäs liikmõs sorditi Setomaa Muusiumõ esindäv Marienhageni Merily.

Kas Setomaa turismiettevtõja' omma' suvõ aas valmi'? Ku minevä suvõ joosul tull turismihuug ettevõtjilõ uutmalda', sis sool aastagal arvada' tulõ sama hulga vai viilgi' inäbä turiste. Tuud toetas ka' EASI vahtsõnõ uuring, koh uuriti Eesti inemisi sisereisiplaanõ turismisuvõ joosul. Uuringust tull vällä, öt nii Eestih reisvidõ inemisi arv ku ka' näide reisikulutusõ omma' sool suvõl

samasäntse' vai tsuut suurõba'.

Uuring oll aprilli peräotsast mai edeotsani' ja küüsümüisilõ vastas tuhat inemist. Ku mineväl suvõl käve Eestih vaba ao reisil 73% küüsümüisilõ vastanuist, sis sool suvõl arvada' reis umal maal 80%. Parhilla' olõ-õi viil selge, kuvvamuudu koroonakatki liigus ja kuis asajaamisõ' Soomõ ja Läti turiste tulõkit sekäse'. A kindlahe om ka' sool suvõl päämätse' külälisõ' siseturisti'.

Uuringu perrä om kergebähe mõotatava' sisereise tegemä nuu', kiä' sõidi' ka' minevä aastaga müüidä Eestimaad: noorõbaialitsõbä', suurõba sis-setulõkiga' inemisõ' ja eestläse'. Kats kolmadikku arvas, öt nä kulutasõ Eestih reismisõ päälõ sama hulga rahha ku minevä aastagagi', arvada' 14% kulutas inäbä ja kümnenid vähäp ku minevä suvõl. Üumajas tahasi' kolmandik reisiplaanõga' inemisist ilma rahalda' kotust (tutvidõ man, suvilah jms), töösõ plaanva' üüid olla' mõnõh hotelih vai spaahotellih, puhkõmajah, külälisõmajah vai hostelih. 6% plaan tetä' önnõ ütöpääväreisi. Kindlahe saava' soolgi' suvõl samani väiga' suurõ tüükoormusõ söögikotusõ'.

Kolmandik inemisist, kiä'

arvada' tii-i sool suvõl sisereise, tõi' põhjusõs rahapuudusõ. Viienidk tõi vällä viirusõoho, viienidk kehvä tervise ja viienidk vällämaareisi eelistämise. Veidebä nimetedi ka' aopuudust, vajadust kinkõgi iist kotoh hooltsõda' ja tuudki', öt Eestih reisiminõ huvta-ai.

Setomaa Turism julgustas kõiki setomaalaisi külälisi lahkõhe vasta võtma, olgu' nä üumajah kododõh vai üumajaaasutuisih. Setomaad saat avasta' müüidä Seto Küläviü tiid Võõpust kooni' Luhamani' vällä.

Külävüü lövvät kaardira-kõndusõst <https://maps.visitsetomaa.ee/et/kaardid/setokylavyy> ku ka' kodolehe päält www.visitsetomaa.ee. Kohe minnä' ja midä Setomaal tetä' om peris hulga. Kodolehel om kirah, mäntse' sündmüse' omma' mäntselt pääväl.

Setomaa turismiinfopunkt Verskah om suvitsõl aol vallalõ tüüpäivtsidõ 8.30–16.30, puulpühäl 10–14. Turismiinfot saat ka' Setomaa Muusiumidõst, sh Verska külästüskeskusõst vai kindral Reegi majast, mia om vallalõ ka' pühäpäivtsidõ.

Setomaa turismiga' saat ühendüst turism@setomaa.ee vai 5682 1268.

Seto Kuningriigi võistluisi juhõndi' 2021

Sõnalisõ võistlus

Timahava om Seto Kuningriigih jalki sõnoliisi võistlus. Õks tuu jaost, õt nuu' naase' ja mehe', kiä' mõistva' seto laulu tetä', saanu' hindä vahtsit laula üteh kooriga ette kanda'. Šooih leheh annami tiidä' kolm laulu teematsõõri, õt kõigil olõs aigu paar kuud sõnno märki'.
Teema' om:

- Verska sanatoorium, kuis Setomaal saat tervüist parandada'
- Seto sõir sai timahava Euroopa Komisjonilt tunnustähe
- Seto laul UNESCO nimekiräh joba 12 aastakka

Kuningriigih pääväl tõmbas ülembsootska kõigi näteh kolmõst teemast vällä üte – tuu om timahavadsõ sõnoliisi võistlusõ teema. Võistlõma oodami kõiki naisi ja miihi, kiä' mõistva' seto laulu tetä'.

- Sõnoliisi võistlus om seto leelo võistlus, hinnatas laulu, miä om ette ant teema perrä tettü vanna muudu seto laul (salmi-kõisi, riimilist laulu ja pille siia' võistlusölõ oodõta-i).
- Laul piat olõma ette ant teema perrä.
- Laulu kand ette tuu, kiä sõna' om vällä märknü.
- Paprõ päält maaha laulda' tohi-i.
- Laul tohi-i olla' pikep ku 5 minutit.
- Sõnoliisi võistlus olõ-i koorõ võistlus, tuu tähendäs, õt hinnata-i koori, a sõnalisõ laulu ja sõnno. Muidoki om tähtsä, õt sõnolinõ laulnu nii, õt kooril kerge perrä olnu üldä'. Ütest koorist või võistlõma tulla' mitmit sõnoliisi!

Päävedosnik: Kalkuni Andreas, andreas@folklore.ee

Pillimiihi võistlus

Võistlusõl sorditas vällä üts kuninga pillimiis.

- Mängi' võit:**
- libliklõõtsa, Teppo tüüpi lõõtsa, karmoškät
 - kiigat
 - (seto helühannaga') kannõlt
- Midä kaetas ja kullõldas välläsortmisõ man:**
- Tulõ mängi' üts seto kargus ni üts lugu, midä mängitäs Setomaal.
 - Pillimäng õkva kisk tandsma.
 - Pilli perrä om hüä ja kerge seto muudu tandsi' ja lugu om mängit kimmä taktiga'.
 - Pillimiis piät tiidmä, mäntsest nulgast lugu peri om vai kinka/minka perrä tä om tuu ar' opnu.

Hindamistargol om õigus jättä' avvuhind vällä andmalda', ku olõ-i šood kõrda täüdet.

Päävedosnik: Kadarpiku Tiina, varska.muusikakool@setomaa.ee

Kargusõkargaja, kasatskilüjä võistlus

Valitas illos, tark ja kõrralinõ seto esindäjä. **Kõgõ parep kargusõkargaja ja kasatskilüüjä:**

- mõist seto muudu tandsi'
- om seto muudu olõkiga' ja kihähoitmisõga'
- mõist hinnäst pillimehe muusiga perrä säädä' ja tandsi'
- kargusõkargaja tands tsõõrih tõisiga üteh-kuuh ja edvistämäldä' kaejido jaos

Ku om veidebä ku kats võistlõjat, sis hinda-mist tulõ-i. Hindamistargol om õigus jättä' avvuhind vällä andmalda', ku olõ-i tingimuisi täüdet.

Päävedosnik: sootska Paaba Palaga, 5177 614, kargus@swingtants.ee

Süuke ja juukõ võistlus

SÕIR om 20. hainakuu pääväst 2021. aastagast Euroopa Komisjoni puult vällä antu Geograafilidsõ Kaitstusõ Tunnusõga, mis tähendäs, õt sõir om tettü Setomaa vai Võromaa talokraamist (piim, kohopiim, või, muna') ja om sisse pantu küümne', om tettü sertifikaadi perrä. Muust kraamist sõira tohi-i tetä'. Sõir piät olõma ilosa värmiga, tihtsä olõ-misõga, hüä lõhnaga, hindäl tettü. Sõirategijä piät ette näütämä paprit, määntse talo kraami tä sõira tegemisõl om kasutanu. Sõira võtt vasta komisjon, kiä ütles, kas sõir lätt sõiravõistlusölõ vai lätt vahtsõtmuudu juustu-laadsõ söõgi võistlusölõ.

Sõira tegemisõ kotsilõ saat küsüda' nõvvu:
Rieka Hörn, tel 5620 3374;
Inara Luigas 516 8422.

- LEIB** om kullanõ pala, minkalõ anti suud, ku käärokõnõ maaha sattõ. Vannamuudu lee-vätegemisõ man piät kaema, õt määne tettü leib om.
- Leib:**
- piät olõma tettü Setomaal kasvatõt kraamist
 - piät olõma vannamuudu tettü
 - piät olõma hüä maigu ja lõhnaga
 - piät olõma ilosa näoga
 - piät olõma päält ille ja paksu koorõga paasileib

KALAPIIRAK. Timahava tõi elo Seto Kuning-riigi päävä perüs Peipsi viirde. Järv om jo ammutõst aost rannarahvalõ söõgipoolist heldelt jaganu, tuuperäst annamõ järvele avvu ja teeme pidopääväst kalapiiragu. Piirak või olla' päält vallalinõ vai käkidiü, tuu om pernaasel hindä mõtõlda' ja tetä'. A taigna sisse panõmõ šoo kõrra kala – sääntse, midä aoperrä järvest võtta' om. Piirak või olla' tettü nii rüä- ku nisujauhast. Timahava teeme viil piiraguvõistlusõ man üte kriutski mano: piirak tulõ kütsä' sääne, mis om kala muudu. Võit kütsä' õkvalt kala-vormi seeh, võit taigna säadi' kala muudu vai tetä' kats kala muudu piirakut. A ku ahost vällä võtat, sis piirak piät tulõma kala muudu.

- Ku tiit piirakut, sis:**
- piirakut piät võistlusölõ tuuma 2 kg
 - piirak piät olõma pakso põhaga
 - piiragu pääl vai seeh piät olõma kala
 - piirak piät olõma kala kujoga
 - piiragust saada' puutrega pilt
 - piiragu tegemisõst piät pernaane seletämä, kuimuudu tä piiragu tekk

Ku midägi jäi viil kirotamalda' vai saa-s hõste kõõst arvu, võit julgõhe helstädä':
Egle Põldmets, tel 5631 9828,
Inara Luigas, tel 5168 422.

HANŠA, OL', TAAR ja VERREV VIIN. Seto-maal pakutas umatettü' kraami õks nõnno-pite. Tuuperäst piät joogi', miä' kuningriigi võistlusölõ rahvalõ maitsemisõst tuvvas, olõma hüä maiguga, vannamuudu ja kõrdapite tettü'. Kõrralinõ **hanša** piät õks vana viisi perrä olõma mito kõrda läbi aet ja tohi-i olla' vähämb ku 45 kraati kangõ. Õigõ hanša om rüäst tettü ja väega avvu seeh omma' nuu' meistri', kiä' viil eis' ka rükä kasvatasõ'. Vannamuudu tettü hanša om klaar ja ilma värvildä ni hüä lõhnaga, minkaperrä saat õkva üldä', õt kraam om paslik ja õigõ. Hüvvä hanšat piät vällänägemisõ perrä jo tahtma ja maigo perrä hüäst kitmä. Vastavõtja piät kõrraga ar' maitstva hanša ni ütlemä tuujalõ, kas juuk lätt Seto Kuningriigi meistri võistusölõ vai jääs rahvalõ maitsa'.
Taar olõ-i kali. Innevanastõ tetti õgah taloh ummamuudu taari. Taar om leevä vai leeväkoorikidõ vai muud muudu jauhõlõ pääle pantu vii hapnõmisõ perrä saadu hapu juuk. Taar piät olõma ilosa värmi ja hüä lõhnaga, tegijä piät ar' seletämä taari

tegemisõ. Taar piät olõma kõrralitsõlt aigupite ar' hapanu ja piät olõma juujalõ meelelinõ.

Verrev viin om kodoaia vai mõtsa-mafakõistõst õigõhõ kääritet juuk, miä olõ-i ätkest lastu. Õga meistri tege ummamuudu, tuuperäst tulõ eis' pruumma tulla', õt meistri vällä sorti'.

Juukõ päävedosnik:
Toomistõ Lauri, 524 3876

Söõgi- ja joogikraami tingimusõ' om kirjeldänü MTÜ Seto Küük.

Võistlõmma tuud kraami iist mastas rahha: sõir 10 €/kg; piirak 8 €/kg; leib 4 €/kg; hanša 8 €/l; ol' 2 €/l; taar 2 €/l; verrev viin 5 €/l.

Kraami piät olõma: sõira 2 kg; piirakut 2 kg; leibä (vannamuudu) 2 kg; hanšat 1 liitri (terä-viläst vai linnasõst tett ja üle 50 kraadi); olt 2 liitrit; taari 2 liitrit; verevät viina 2 liitrit

- Kraami või tuvva' ka' inäbä ja sis tuu pandas kuningalavva pääle kostis.
- Kraamõ vastavõtminõ kella 10–12.
- Hindaja' (söõgi- ja joogimaitsja') andva' uma helü, a tuu iist tulõ massa': sõir 4 €, piirak 3 €, leib 2 €, hanša 6 €, taar 2 €, ol' 3 € ja verrev viin 4 €.
- Kõkö inäbä helli saanu' söõgi- ja joogi-tegijä' omma' rahva lemmiku'. Šoo-aastagatsõ' sõira-, leevä-, hanša-, ollõ- ja taarimeistri' sortva' vällä seto söõgi ja joogi asatundja'. Piiragu- ja verevät viina meistri selgus rahva helüde perrä.
- Juukõ ja süuke pruuminõ lõpõs, ku üte inemisõ tuud kraam saa otsa. Perrajäänü' joogi' ja söõgi' läävä' kuningalauda kostis.

Vägümehe välläsortminõ

Setomaa kõgõ kõvõba mehe välläsortmisõ man kaetas joutu, kindlat kätt ja terävät nutti. Kihäkaal om õnnõ üts ja piä-i olõma Setomaa juurõ', om vaia julgõt päälenakkamist. Kõgõst kõnõldas täpsebält võistlõmisõ man. Kõgõ kõvõba vägümehe jaost olõ-i tähtsä' punkti', tä om tõisist üle, ku om õigõl aol õigõh kotosõh – kuningriigipääväl Lobotkah.

Päävedosnik: Metsaluigõ Aare, 5668 0367

Kalamehe võistlus

Õt Seto Kuningriigi kalamehest saia', piä-i mitmõst tunnist Pihkva järve pääle kallo püüdmä minemä. Hüä kalamiis paistus silmä ka kuiva maa pääl kalamehele tarvilikkõ osavusülesandit täüteh. Kalamis piät täpsehe lanti pildma, palastõ kässiga kallo püüdmä ja ummi tiidmisi kalandusõh näütämä. Ülesandõ' nõudva' kalamehele umast täpsust, kannatlikku miilt ja õnnõ.

Päävedosnik: Laatsi Leivo, 5804 0577

Kuningriigi pildistjä välläsortminõ

Teema:

- Kimmäs puhkus Setomaal Verska kuurordih

Šool aastagal oodõtas hüvvü puhkusõpilte Setomaalt Verska kuurordist. Sobiva' kõik pildi', mis ommava' seotu puhkusõga. Šoo või olla' nii illos luudus ku kimmäs mudavann vai viil mõni kolmas põnnõv tegevüs. Hõste sobis ka seto süük vai kimmäs üumaja. Võistlusõ mõtõh om, õt sorti' vällä kõgõ parep kuningriigi pildistjä. Võistõlda' võiva' kõik, v.a hindamiskomisjon ja näide pereh. Pilte man hinnatas nii tehnilist ku kunstilist

puult, kaetas pildi setomuudu olõkit ja elolisust.

Õga võistlõja või saata' üte pildi. Esitä' võit ütskõik mäntse aparaadiga' tett pildi. Pilt või olla' kas mustvalgõ vai värmilinõ. Saata' tohi-i pilte, mäntse' om olnu' mõnõl tõõsõl võist-lusõl. Saadõtas JPG/JPEG pildifail, minkõ pikemp külg piat olõma vähäbält 3500 px. Pildi man piat olõma päälkiri, pildistjä nimi ja andmõ', a ka pildistämisõ kuupäiv ja kotus.

Pilte tüütlemisõ man tulõ arvõsta' hüvvä tavva ja õt tuu, midä pildistedi, jääsi' loomulik. Pildistjä vastutas hindä ja pilte andmidõ õigsusõ iist ja tuu iist, õt tä om võistlusölõ esitet pildi ülesvõtja ehk pildistjä.

Pilte kaes ja uma arvamusõ and hindamis-komisjon, kiä sort vällä pildi', mis pandas kuningriigipääväl rahvalõ kaemisõs ni hinda-misõs. Hindamiskomisjonilõ ja rahvalõ kõgõ inäp miildünü' pilt om võidupilt. Kuningriigi pildistjä hõigatas vällä 7. augustil Seto Kuningriigipääväl Lobotkah.

Võistlusölõ saadõt pildi' jäävä' MTÜ Seto Kuningriigi Kroonikogolõ. Kroonikogol om õigus võistlusõl olnu' pilte edespidi ilma rahalda' kasuta'.

Pilt saata' e-kiraga aadressilõ: kersti.virro@gmail.com. Pilte oodõtas kooni' 21. juulini'.

Päävedosnik: Virro Kersti, kersti.virro@gmail.com, 517 1451

Naisi näpotüü võistlus

Teema: Kaldsutekk / kaldsuvaip
Timahava saa kuninga näpotüü meistrist tuu, kiä om kudanu kõkö ilosamba setomuudu põrmanduteki. Õga kangakudaja saa kuta' vaiba sisse ummamuudu vigurit. Põrmandu-tekk piät olõma piili pääl koetu. Konkursil hinnatas, ku kõrdapite ja ku keerolitsõlt om tett, kaetas seto traditsioonili-sust ja tervikut. Vaibal om ette antu mõõdu': pittüss 1,8–2,5 m, laitus 0,7–1,0 m. Viimäne aig vaiba tuumisõst üteh nime-sildiga om 1. august 2021 Seto Käsitüü Kogo kontorihe Verskah. Tõid võõdas vasta ka kuningriigipäävä hummogu infotelgih kooni' kellä 11. Tõid hinnatas ja hindaja' kuts kokko Seto Käsitüü Kogo. Vällä andas kats avvuhinda: rahva miildüminõ ja žürii paremp. Kõigist konkursilõ esitet tõiest pandas kokko näütüs. Rahva hääletüse tulõmusõna kuulutadas vällä ka publiigu arvatõh kõkö ilosamba vaiba valmstanu näpotüülinõ. Kuningriigipääväl koetas Lobotkah üteh-kuuh vahtsölõ ülembsootskalõ vahtsõnõ kaldsutekk.

Päävedosnik: Kala Ingrid, 5620 0057

Miihi puutüü võistlus

Teema: Kerk, kergo
Timahava saa kuninga puutüü meistrist tuu, kiä om valms tennü kõkö ilosamba kergo. Konkursil hinnatas, ku kõrdapite ja ku keerolitsõlt om tett, kaetas, ku praktilinõ ja ku ummamuudu, kolmõ jalaga väigokõnõ kergokõnõ vällä näge. Viimäne aig kergo tuumisõst üteh nime-sildiga om 1. august Seto Käsitüü Kogo kontorihe Verskah. Tõid võõdas vasta ka kuningriigipäävä hummogu infotelgih kooni' kellä 11. Tõid hinnatas ja hindaja' kuts kokko Seto Käsitüü Kogo liigõ' Otsa Andres. Vällä andas kats avvuhinda: rahva miildüminõ ja žürii paremp. Kõigist konkursilõ esitet tõiest pandas kokko näütüs.

Päävedosnik: Otsa Andres, 529 2528

Kinkõ latsõ' mi olõ?

AABRAMSI VAHUR

Ma mälehtë, ku aastagi iist ütel keväjätsel ödagul päält tüüd Vanõmuisõ tiatri man Tarto liina pääle kaie, käve mul kõr-raga' pääst läbi küüsümüs: kinkõ lats ma õigupoolõst olõ? Mullõ paistu, õt ma tiia ummist edevanõbist hulga veidebä ku mõnõstki' inemisõst, kinkõga' ma õga päiv raamadukogoh tegeli ja kedä soo maa kultuurih peetas tähtsäs. Ja kiä' lätsi' mullõgi' kõrda: mõtli näide mõttit, juurdli näide tegemisi üle, võti sagõhöhe näide elost iihkuio. Ja ku ma panni näide sekkä hulga nimmi üleilma-kultuurist, sis ma sai õnnõ pääd vangta' ja umma küüsümüst kõrrada': kinkõ lats ma olõ? Tuu nakas minno vaivamma. Ma naksi murõtamma: vaest om minno jo latsõndõt, mu' hindä tiidmälä?' Ma taha-as olla' kasulats ütskõik ku hüäh perreh. A peris uma lats.

Tuu oll üts mitmõst ahhaa-elämüesest, mia pand minno järest inäbä sügäväbält tegelemmä ummi edevanõbidõga', näide elodõ ja surmiga'. Edevanõbit taso-oi pelädä'. Ja nuist ku tähtsäst mõõdupuust kõik aig tiidlik olõminõ tähendä-äi kolkust ka' sis, ku näide siäh' olõ-õi olnu' üttegi' kohaligu kultuuri õga inimkunna suur-

kuio, kinkõst aoluuromaanõ kirotoḁas ja dokumentaalfilme tetäs. Juuri tundminõ, paistus mullõ, avitas õgal juhul olla' ka' parepilmakodanik. Leedust peri poola kiränik Czesław Miłosz om kirotanu', õt „ilma isikligu suhtõlda' jääs aolugu mi jaos inäp vai vähäp abstraktsõs ja skemaatilisõs anonüümsidõ joudõ võitlusõs.“ [1] Mu seto edevanõba' elli' ja kuuli' kotusõh, mia om no' sagõhöhe alalõ viil õnnõ kaardi pääl. A teno näile tuu maa mu kujotlusõh eläs vai ma panõ tä palakõisist kokko, ja ma voi tuud panda' kõrvotsidõ toisi maiega'. Ja mõntkõrd pais-tus mullõ, õt mõni näist tuul mäntselgi' jaol kaonu' maal elänüist om minno jäl' käekõr-valõ võtnu' ja mullõ ütte-toist ar' seletänü' mu elost siih ja parhilla'.

Setomaa om nii suur, õt maha-ai tervelt Eestihe ar'. Vaehtëpääp ma pia õks hii-tümmä, ku kiäki' ütles midägi' üldistävvä „mi, eestläisi“ aoluu ja kombidõ kottalõ, samah ku tuu põhal, midä tä ütles, om selge, õt mõnõ, kedä valtsõv arvusaaminõ ja tõenäolisõlt ka' üttelejä eis' eestläisi sekkä arvas (Eesti aamõtlik statis-tika pidi setokõisi 1935. aastagast pääle eestläisis), jäävä' säänestmuudu tuust tsõõrist välläpoolõ, liigitüse' võõridõ

Imä latsõga' 1930. aastagil.

Eräkogo pilt

sekkä, selle õt olõ-õi arvõstõt näide aoluku õga näide edevanõbidõ kogõmust.

Ma mõtli tuust jäl', ku loi keväjä Postimehest Mari Kleini artiklist, mia oll pühen-det läänekristligu paastuao lõpulõ, nendingut: „Mi edevanõba' pia-as paastu tiidli-gult – talvõ lõpuh olli' tünnü' ja keldri' lihtsalt tühäs süüd.“ [2] Täks Eesti- ja Liivimaal elänü' lutõriusulidsõ talorahva man tuu säänestmuudu ollegi'. Seto kultuurih om paastmist peet viil 20. saandi edeotsahki' tähtsäs identiteedi osas, piiri ummi ja võõridõ vaihõl om tõmmat muu hulga sõiõgiil-düdehe suhtumisõ põhal: seto' paasti', a „mõtsigu“ (eestläse') paasta-as. [3] Õt vanavanõba' vai vähäbält näide vanõba' (vai naistõrahva' näide siäh) viil paasti', mälehtedäs täks õgah seto juuriga' perreh.

Kol' aastakka tagasi kuts Pee-ter Järvelaid Postimeheh üles Eesti riiklusõ tugõvdamisõs viil inäbä meeheh pidämä kihl-kundi ja ka' kihlkunnapõhitisit juunligatsi rahvarõivaüdrikkõ, lõudeh, õt „kihlkunnadentiteet võisi' olla' külli-valdu-liinu kõrval tuu tasand, midä mi kõik ütidselt võisi' arõnda“. [4] Setokõisi tuu „mi kõik“ haarta' saa-ai, selle õt kihlkundõ õga juunligatsi üdrikkõ Setomaal olõ-õi.

Ja nii edesi. Näütit võisi' tuvva' hulga, õgaüts om tuuga' eloh kokko puttunu'. Setomaa aolugu om pallõhki' tõistsa-gamanõ Eesti aoluust, a täks tundas Setomaad liisnalt kõr-valmaad kotusõna, õt tuud kõik aig sulga sisse (a ...) erändinä mano pandas.

Sääne üldistäv eestläi-sist kõnõlõmisõ muud tulõ-tas miilde keelenättüst, midä nimetedäs *geneerilises miissuus*. Tuud om kiilih, koh hoiõtas lahuh grammatilitsi sugusit. Tuu tähendäs tuud, õt sõnnu miissuuvormi saat kasuta' vaju-dusõl ka' üldistävält – säänest-muudu, õt tuu haard ka' naisi. Näütüses „alle Sängeri“ vai „alle Bären“ tähendäs säksa keeleh kõiki lauljit ja kõiki kahrõ, üts-kõik mäntsest suust nä omma', ja mitte õnnõ miislauljit ja esä-

kahrõ, midä nuu' vormi' ran-gõlt võttõh muidogi' esindäse'. Tuuvasta naisuuvormi saa-ai üldistävält kasuta'. Näütü-ses „alle Sängeriinnen“ ja „alle Bärinnen“ tähendäs õnnõ kõiki naislauljit ja imäkahrõ.

Säänest keelekasutust om vahtsõbal aol pallõ laidõt. Ja põhjusõga'. Selle õt miissuu üldistävält kasutamisõl olõ-õi praktikah kunagi' tävveligult selge, kas pääle mihi om tõtõstõ silmäh peet ka' naisi. Naase' piat näil säntseh olukõr-rah eis' kuuluvusõ küüsümüse otsustamma ja om kõgõ pare-bal juhul õks õnnõ „üteh arvat“.

Ka' seto' piat õga kõrd eis' otsustamma, kas kokkovõttõh eestläisist vai „meist“ kõnõl-dõh, näütüses mõnõl pido-ligul aktusõl, näüdateh tuu-man mõnõl minevigu ütidi-sele kogõmusõlõ, om ka' näid silmäh peet. Tuud tulõ tetä' uma aoluutiidmisi põhal. Õt kooliprogrammi olõ-õi setodõ aoluku ku midägi' liisnalt peri-feerset sooni' aoni' ar' mah-tunu', sis piat tuu oppaminõ jäämä paratamalda' vanõbidõ ülesandõs. Niisamata püsüs soo kavvõndõh kõgõst ilnamuräst minkõgi' väiga' privaatsõna' ja eiski' salahusõh. A mia' asõndas tuu sis, ku perreperimüs häõs?

Seto identiteediga' elo om täämbätsel pääväl sagõhöhe katõpaiksõ elo. Topõltidenti-teediga' omma' täks pallõ', a küüsümüs om, ku jakusuutlik sääne mutel om. Richard Rohu romaanih „Elutee“ (1938) tege edesipüüdlük vaenõlats Sannä (Samuel), kiä om kasunu' Võro-maal, eräkõrdsõ otsusõ: nakas valmaad kotusõna, õt tuud kõik aig sulga sisse (a ...) erändinä mano pandas.

Sääne üldistäv eestläi-sist kõnõlõmisõ muud tulõ-tas miilde keelenättüst, midä nimetedäs *geneerilises miissuus*. Tuud om kiilih, koh hoiõtas lahuh grammatilitsi sugusit. Tuu tähendäs tuud, õt sõnnu miissuuvormi saat kasuta' vaju-dusõl ka' üldistävält – säänest-muudu, õt tuu haard ka' naisi. Näütüses „alle Sängeri“ vai „alle Bären“ tähendäs säksa keeleh kõiki lauljit ja kõiki kahrõ, üts-kõik mäntsest suust nä omma', ja mitte õnnõ miislauljit ja esä-

giat kasuta') tähendäs, õt eri-nevüse' paistu-ui vällä. Seto-kõisi olõ-õi nätä', nä paistu-ui vällä. Erinevüisist võidas samah olla' päämätsih juunih tiidligu' ja nuihi võidas suhtuda' ütiskunnah nii ja naa, a mia pää-mäne: näist kõnõlda-ai, õga-tahes mitte avaligult. Tuu oll väiga' iseloomulik nõukogodõ-aotsõlõ ütiskunnalõ. Tuu voi anda' rahutsõ elo, a mia tarvit-sõ-õi olla' kuigi' püsiv. Säntse eestlusõ tagapõhal tundus var-jamatu elo *tõistsagamatsõ* eest-läsenä uma erinevüisi tähtsäs-pidamisõna, midä võidas tunda' eiski' ründamisõna. Niipia ku nuu', kiä' minkõgi' poolõst omma' tõistsagamatsõ, hinnäst nättäväs tegevä', voi kuulda' nurisõmist, õt mõni erinevüs om siski' välläkannahtamalda' suur. Tuu jaos voi olla' kas vai AK Saaremaa-reporteri õ-helü.

Mul om meeheh, õt ku mi tei „Seto kirävara“ sära raama-tit, joudsõ üldiselt soodsa ja sagõhöhe eiski' väiga' soodsa tagasiside kõrval mu kõrvu ka' ütskit arvamisi, õt pia meil poodõh muud olõki-i ku seto-keelidse' raamadu'. Ku säänest-muudu arvaja olõs nuu' paar peotäüt raamatit pandnu' kõigi nuidõ tuhandidõ eestikeelidsidõ raamatidõ kõrvalõ, mia' täütvä' mi raamadupuutõ (õnnõs om eesti kirändüsel täämbätsel pääväl nii hüä aig!), sis olõs tälle uma arvamusõ liialdatus pidänü' olõma päivselge.

Tõistsagamatsõst hariligu mano jouda' om rassõ. Vabarna Jalmarit tiidäs täks inne-kõkkõ ku seto perimüsmuu-sikut, kiä tege no' *ka'* tõistsa-gamaist muusikat, kuki' tuud tõist voi olla' jo inäpki'. Linna Ivo, Nõgisto Jaanus ja Toome-metsa Vello seto peritollu väiga' tiidäki-i.

Sannä jäi elo peräotsani' tõisi jaos setos, kuki' elli rändkaubit-sõjana õnnõ uma noorõh iäh, koratõh säänestmuudu rahha, ja timmä naati tiidmä. Märk jäi külge. Tuu iist oll vana seto kaupmiis Timo Sannät jo sis, ku tuu lats oll, hoiatanu': „Nojah, vot seto asi om sääne, õt õga setost kiäki' pia-ai luku. Ja ku sa viil päälegi' olõki-i peris seto,

a õnnõ setos tulõt välistpuult. Tuuga' naarat sa hindä väiga' ar'. Vot sis sugulasõ' pahanõsõ' ar' ja taha-ai sust inäp kuul-daki'. Halv om.“ [5]

Nuu' ao' omma' õnnõs müüdä. Täämbätsel pääväl om jo väigagi' rassõ arvu saia', vähäbält noorõbil, mille mõni Setomaalt peri ineminõ võidsõ viil peräst Tõist ilmasõta küm-nit aastakki, eiski' viil 1980. aastagil, jättä' muial Eestih uma kodokotusõ nimetämälä', ni mitte õnnõ võõralõ, a ka' mõnt-kõrd hüäle sõbralõ, ja üldä' hin-näst peri olõvat hoops näütü-ses kostkilt „Räpinä puult“. Viil rassõ om mõista' tundit, mäntse' panni' 1926. aastagal Petsere maavaltsusõ esimehe Dimitri Beresini, Järvesuu val-last Jaastrova küläst peri seto mehe Verska kõrdsih pufo-pääga' avaldamma arvamust, õt „mõtsigu“ tulõs saata' Mäda-jõõ taadõ tagasi, sis olõs elo parep. Beresinit karstõdi riigi-vastadsõ kihotustüü iist, koh-tuh arotõdi väigagi' põhaligult ka' küüsümüst, kiä' omma' mõt-sigu'. [6] Mõnõ aastaga peräst saadõti Beresin Petseremaal vällä. [7]

Täämbätsel pääväl voi seto identiteet olla' mõnõl juhul ka' elokutsõ'. Ja mõnõ jaos om tä arvada' pallõhki' mäng, aovii-deh vai hobi. A mõnõ jaos innistmuudu paratamatusõga' lepminõ. A järest inäp ja valda-valt täks uma valik. Nii ku om ka' isiklik valik nuist asõst ava-ligult kirota'.

Lehte tegevä':

Toimõtaja Kauksi Ülle,
tel 5656 9079, e-post: kauksiyll@gmail.com
Toimõtaja (lisaleht Vahtsõt Vallah) Sarapuu Indrek,
tel 522 0661, e-post: indrek.sarapuu@setomaa.ee
Keeletoimõtaja Palmi Silvi
Seto keele tõlkja Sarvõ Öio
Külesäädmine Lööpri Priit
Välläandja: Setomaa Liit

Setomaa kolleegium: Külviku Helen, Kauksi Ülle, Laaneotsa Annela, Matvei Arvi, Sarvõ Öio, Leima Aarne, Kruusamäe Meelike, Jüriõ Vello, Järvelli Rein, Leima Evelin, Mustimetsa Indrek.

Trükjä: Printall AS

Lehe ilmutist tugõ Setomaa Kultuuriprogramm ja lisalehte Vahtsõt Vallah Setomaa vald.

KAASTÜÜ' saata': kauksiyll@gmail.com
vai Setomaa aoleht, Obinitsa külä, 65301, Võro maakund.
SETOMAA VALLA UUDISÕ' saata': indrek.sarapuu@setomaa.ee
Tähtaig õga kuu 12. kuupäiv.

Lehe telminõ ja reklaam: tel 5627 3889, info@setoinstituut.ee

- [1] Miłosz, Czesław. Sünnimaa Euroopa. Tlk Hendrik Lindepuu. Tartu: Hendrik Lindepuu Kirjastus, 2012, lk 24.
- [2] Klein, Mari. Katedraal meis enestes. – Postimees 3. IV 2021.
- [3] Kae' Kalkun, Andreas. Reli-gioosdest paastud ja pidustused seto kultuuri representatsioonides. – Keel ja Kirjandus 2014, nr 1, lk 5 j.
- [4] Järvelaid, Peeter. Kihelkondlik triipkood riigikultuuris. – Postimees 11. V 2018.
- [5] Roht, Richard. Elutee. Tallinn: Eesti Raamat, 1985, lk 88.
- [6] Kae' nt Päevaleht 20. III 1927, nr 78, lk 8; Päevaleht 23. III 1927, nr 81, lk 7.
- [7] Postimees 13. III 1931, nr 71, lk 3.

Setomaa valla koolide tänavused lõpetajad

Värskas Gümnaasiumi lõpetajad

12. klass

Gretel Juhansoo
Mariete Kena
Ingvar Leping
Mallor Liblik
Joosep Rohtla
Lisette Tammisto

Klassijuhataja
Galina Viskar

9. klass

Reno Aan
Maribell Ainik
Ergo Aruots
Ardi Hallop
Kennet Gabriel Kadarpiik
Timo Kudre
Laura Nõmme
Tõnn Mihkel Raju
Uku Pärtel Raju
Annika Rõžikov
Kersti Savimägi
Kenert Tuik
Kevin Õis

Klassijuhataja
Liina Palu

Mikitamäe Kooli lõpetajad

Ailar Arumets
Jaana Auri
Armands Gremzda
Edvards Gremzda
Jakob-Jass Jäämets
Lauri Kallari
Anette Talas

Klassijuhataja
Piret Ziugand

Värskas Gümnaasiumi
12. klassi lõpetajad.

Foto: Alar Simmermann

Meremäe Kooli lõpetajad

Margit Ausma
Ats Raal
Dmitri Sitnik
Siim Jesper Sulg

Klassijuhataja
Aira Tarros

Värskas Gümnaasiumi 9. klassi lõpetajad.

Foto: Reigo Teervalt

Meremäe Kooli 9. klassi lõpetajad.

Foto: Meremäe Kool

Mikitamäe Kooli 9. klassi lõpetajad.

Foto: Mikitamäe Kool

Värskas muusikakoolis lõppes kooliaasta

TIINA KADARPIK

Värskas muusikakooli direktor

Kooliaasta lõpus õppis Värskas muusikakoolis kokku 68 õpilast, neist 15 Meremäel, 6 Mikitamäe filiaalis ja ülejäänud 47 Värskas. Koolis töötas 10 õpetajat. Meie lõpuaktus toimus 3. juunil. Lõpetajaid oli sellel aastal rõõmustavalt rohkesti.

Pidulikule lõpuaktusele eelnesid mõlemas astmes eksamid põhipillil ja solfedžos. Vaatamata pikkadele distantsõppe nädalatele ja kuudele olid õpilased tublid ja sooritasid eksamid edukalt. Kõik teised õpilased said hästi hakkama esinemisega hindelistel kontsertidel.

Jätkasime eelmisel aastal alustatud traditsiooni ja moodustasime esinemisnumbritest Youtube'i kontserdid. Muusikakooli Youtube'i kanalilt saavad neid vaadata-kuulata kõik, kel on privaatne kontserdi link.

Avalikult need vaadatavad pole. Meie õpilased on ka sellel kevadel esinenud mitmel kogukonna sündmustel (suviste laat, sõirapäev, sanatooriumi töötajate tunnustusüritus) ja suve jooksul kuulete

neid kindlasti veelgi. Uusi õpilasi uueks õppeaastaks võtame vastu 25.–27. augustil. Tööd jätkavad filiaali Mikitamäel ja Meremäel.

Kena suve ja palju häid muusikaelamusi!

Värskas muusikakooli noorema (4. kl) ja vanema (7. kl) astme lõpetajad.
Alumises reas (vasakult) Siim Alve, Reigo Keem, Toni-Marten Riik, Anni Linnus ja Leenu Priks, ülemises reas Maru Valk, Gregor Markus Karro, Katariina-Lee Saarekivi, Sandra Puurmaa, Ketriin Tuik, Iiris Timma ja Rianne Rahuelu.

Foto: Värskas muusikakool

Selgusid valla selle aasta kaunimad kodud

ERIKA JOONAS,
kauni kodu konkursi komisjoni esimees

Tänavused Setomaa kauni kodu nominendid esitati konkursile eranditult vallakodanike poolt, kellele kaunid kodud on silma jäänud valla erinevaid paigus. Kaunite kodude omanikud ise eelistasid jääda tagasihoidlikuks, mitmeid tuli veenda konkursil osalemiseks.

Konkursi komisjon tegi üksmeelselt ettepaneku tunnustada kahte kodu.

Mõlemas on ühiseks jooneks suur töö, mille tulemuseks ilusad kodud, ometi väga erinevad.

Kauni kodu tiitli pälvisid Zoja Jerešina kodu Lüübnitsa külas ning Sirje ja Üllar Irbo kodu Toomasmäe külas.

Ühiskondlike objektide kategoorias pälvis tunnustuse Värskas lasteaed.

Zoja Jerešina kodu on maalilises Lüübnitsa küla südames tänavapoolt kauni eesaiaga tõeline talu, kus tegeletakse köögiviljakasvatusega. Põllud ja kasvahoone puhtaks haritud, saaki annavad nii omale kui ka müügiks. Tagatipuks üllatati väikese muuseumiga.

Foto: Ahto Raudoja

Sirje ja Üllari Irbo kodu ümber on kaunid niidud ja mets. Pidevat hoolt kantakse üle hektari suurusel maa-alal, mida kaunistavad kivekestest moodustatud oasid, kus taimed on paigutatud hajusalt, andes ruumi kasvamiseks ja lastes kivil domineerida. Kive on seal tõesti palju, neid on kokku toodud põldudest ja reisidelt ka kaugemalt Eestist. Nende kodu kõneles suurest tehtud tööst.

Foto: Erika Joonas

Ühiskondlike objektide kategoorias pälvis tunnustuse Värskas lasteaed.

Foto: Ahto Raudoja

Suvi võib alata!

Koolide lõpetamised on märksõna, et suvi võib alata! Sellega võib tõdeda, et Setomaa koolides saadi sellel keerulisel õppeaastal hakkama. Hakama said nii õpetajad kui õpilased, kes paremini, kes natuke üle kivide ja kändude. Koolidele andis eelnev õppeaasta täiesti uue kogemuse õpetada lapsi nii, et õpetaja nendega klassiruumis pikka aega kokku ei saa ja näeb, kuuleb või aimab teisel-pool arvutiekraani oma õpilasi. Olen kindel, et me oleme tulevikus viiruse uuteks ettearvamatuteks käikudeks oluliselt rohkem valmis ja see ei hirmuta meid enam. Koolivaheaega tuleb nüüd aga kasutada selleks, et õpetajad saaksid puhata ja lapsed saaksid laagrites käia ning suvest rõõmu tunda.

Suvekalender tuleb Setomaal tihe ja soovid on kõikidel korraldajatel suured. Valla veetavate Seto Folgi, Seto Kuningriigi ja Lüübnitsa laada korraldus käib täistuuridel ja hea on näha, et ka Treski Küün, Ostrova festivalid, Taarka Pärimusteater ja mitmed teised on välja tulnud täisprogrammiga!

Vallavalitsuse üheks väljakutseks on sügisel Värskas lasteaia neljanda rühma avamine ja sellega kaasnevalt raamatukogu kolimine Pikk 28 majja. Lasteaia nn seto rühma või pärimusrühma avamise taga on olnud lapsevanemad ja selle on heaks kiitnud nii vallavalitsus kui volikogu. Kindlasti saab aasta lõpuni kannatada raamatukogu lahtiolek ja laenus, aga püüame ka sellega hakkama saada. Kõik parema tuleviku nimel!

Vallas on käsil mitmed ehitused, mis liiguvad oma rütmis. On ka tagasilööke olnud, näiteks Mikitamäe hooldekodu ehitusel selle tõttu, mis planeeritava ehituse alt välja tuli. Kiire ümberprojekteerimine paneb töö jälle käima. Mikitamäe spordiväljaku arendus läheb käima juulis ja Meremäe kooli fassaadi remont vaikselt edeneb. Luhamaa küla-keskusele saab kohe katus peale!

Võtkem siis puhkusest ja suvest see rõõm ning kosutagem oma hinge, mis talviste kodus istunud päevadega muserdada on saanud!

RAUL KUDRE,
Setomaa
vallavanem

Vallavalitsus viib vallaelanike seas läbi rahuloluküsitluse

Hea Setomaa valla elanik! Setomaa Vallavalitsus viib elanike seas läbi rahuloluküsitluse, mille tulemusi kasutatakse Setomaa valla arengukava muutmise ning strateegiliste eesmärkide mõttel.

Alati on hea teada, mida meie valla elanikud elust Setomaal arvavad, ja kõige parem tagasisidestamise võimalus on läbi rahulolu-uuringute. Küsitluse tulemused näitavad, et enamasti ollakse erinevate

teenustega rahul, kuid kindlasti on arenguruumi, mida ka tänavuse rahuloluküsitlusega taas kaardistada püüamegi. Küsitluse tulemused on tähtsad edaspidiste arengukavade koostamisel.

Küsitluse leiab valla kodulehelt üldinfo alt ja uudistest. Küsitlusele vastamine võtab aega kuni 10 minutit.

Küsitlus on anonüümne. Vastata saab 29. juunini 2021. **Setomaa Vallavalitsus**

Setomaa Vallavolikogu istung 27.05.2021

- Võeti vastu Setomaa valla 2021. aasta esimene lisaeelarve kogumahuga 314 573 eurot.
- Otsustati algatada Setomaa valla arengukava muutmise aastateks 2021–2030, kinnitati muutmise ajakava.

- Kuulati vallavolikogu revisjonikomisjoni aruannet 2020. aasta tegevuse kohta ja arvamust majandusaasta aruandele.
- Kinnitati Setomaa Vallavalitsuse 2020. aasta konsolideeritud majandusaasta aruanne.

- Võeti vastu Pikk tn 33 ja Pikk tn 52 detailplaneering, asukohaga Värskas alevikus, detailplaneeringu avalik väljapanek on 18. juunist 18. juulini 2021 Setomaa Vallavalitsuses, avaliku väljapaneku tulemuste arutelu aeg on 2. augustil

- kell 13 juhul, kui avalikustamise ajal esitatakse ettepanekuid ja vastuväiteid.
- Otsustati lõpetada kinnistu omaniku taotlusel Värskas alevikus Sanatooriumi tee 4 kinnistu detailplaneeringu koostamine.

Haridus- ja kultuurivaldkonna suvistest tegemistest

KARIN VILJUS

Setomaa Vallavalitsuse haridus- ja kultuuriosakonna juhataja

Kauaoodatud soe suvi ja puhkuste aeg on käes, kuid tegemised Setomaa vallas ei peatu, vaid liiguvad täistuuridel edasi. Ees on ootamas mitmed suured maineüritused (Seto Folk ja II Seto tantsupidu, XXVIII Seto Kuningriigipäev, Ostrova Festival, Seto Kostipäev, Lüübnitsa sibula- ja kalalaat), lisaks veel jaanituled, päätnitsapäev Saatses, paasapäev Obinitas, Setomaa külade mängud Pilpa-külas, uut suvehooaega alustab Treski Küün ning suvelavastusega „Petserimaa igatsus“ tuleb välja Taarka Pärimusteater.

Need on vaid mõned näited ees ootavatest üritustest, Setomaa kultuurikalender on kirju ning pakub kindlasti igaühele midagi meelepärast.

Lisaks üritustele tehakse suveperioodil mitmete haridus- ja kultuurivaldkonna hoonete ja ruumide rekonstrueerimistööd. Jätkuvad Meremäe Kooli fassaadi ehitustööd, algavad Mikitamäe Kooli spordiväljaku, Setomaa Noorsootöö Keskuse Värskas ruumide, Värskas Lasteaia neljanda rühma ruumide ning Setomaa Vallaraamatukogu Värskas raamatukogu ehitustööd. Eelnimetatud ehitustööd on vaid mõned näited, kindlasti tehakse haridus- ja kultuurivaldkonna hoonetes ja ruumides lisaks veel väiksemaid remondi- ja hooldustööd.

Praegust ajaperioodi iseloomustavad ootamatud väljakutsed ja muutused, mis nõuavad kõigilt osapooltelt kiiret reageerimist ja kohanemist. Samuti on arengu lahutamatuks osaks muutused, millega tuleb arvestada ja leppida. Kinnitan, et valla eesmärk on erinevate teenuste kättesaadavuse parendamine ning kvaliteedi tõstmine. Siinkohal peatun pikemalt Värskas Lasteaia laienemise ja Setomaa Vallaraamatukogu Värskas raamatukogu asukoha muutuse teemal.

Viimase kuue õppeaasta laste keskmine nimestikuline arv Värskas Lasteaias on 48,5. Olemasolevat ruumide suurust (vastuvõtt, magamistuba, rühmatuba) ning seal olevat inventari (vastuvõtukapid, voodid ja muu selline) arvestades on lähtutud maksimaalselt 20 kohast igas rühmaruumis.

Värskas lasteaed laieneb

Setomaa vallavalitsus on Värskas Lasteaia hoolekogu ettepanekul suurendanud laste arvu Värskas Lasteaia kolmes rühmas, mis tegutsesid alates 2020. aasta sügisest maksimaalse täituvuse pii-ri, see tähendab, et täidetud on kõik Värskas Lasteaia 60 lasteaikohat. Sellest tulevalt on neljanda rühma loomine Värskas Lasteaeda väga vajalik ning nelja rühmaga Värskas Lasteaed täidab kindlasti paremini koolieelse lasteasutuse põhiülesannet – hoiab ja tugevdab lapse tervist ning soodustab tema emotsionaalset, kõhelist, sotsiaalset, vaimset ja kehalist arengut ning toetab valla arengukava visiooni ja eesmärkide elluviimist.

Setomaa vallavalitsus kaalus Värskas Lasteaia neljanda rühma loomisel põhjalikult erinevaid asukohti ja võimalusi (Lasteaia 2 hoonekompleksi juurdeehitus, moodulmaja rent

umbes kolmeks aastaks, Setomaa Vallaraamatukogu Värskas raamatukogu kolimine teisele pinnale).

Lähtudes koolieelse lasteasutuse ja rahvaraamatukogu tegutsemise eesmärkidest ning põhiülesannetest, sealhulgas viimase nimetatud asutuse muutunud rollist ühiskonnas, arvestades Vabariigi Valitsuse poolt kehtestatud tervisekaitsenõudeid koolieelse lasteasutuse maa-alale, hoonetele, ruumidele, sisustusele, sisekliimale, korrahoiule ja toitlustamisele ning vallavalitsuse tehtud kalkulatsiooni Värskas Lasteaia neljanda rühma erinevate asukohavariantide osas, oli kõige sihipärasem ja otstarbekam lahendada see viisil, kus Lasteaia 2 asuv hoonekompleks jääb kogu ulatuses Värskas Lasteaia kasutusse.

Raamatukogu saab uued ruumid

Setomaa Vallaraamatukogu Värskas raamatukogu kolitakse spetsiaalselt (raamatukogu tegevuse põhieesmärkidest ja ülesannetest lähtuvalt) projekteeritud ja renoveeritud kaasaegsesse ruumidesse aadressil Pikk 28, Värskas alevik, kuhu on tagatud ligipääs ka liikumisraskustega inimestele.

Raamatukogu kolimine aadressile Pikk 28 loob võimalusi ka suuremaks koostööks ja ühisteks tegevusteks Värskas Gümnaasiumi, Setomaa Noorsootöö Keskuse ja teiste lähedal asuvate asutustega. Lisaks asuvad raamatukogu lähedal apteek, ambulatoorium, hambaravikabinett, iluteenuseid pakuvad asutused, mille tulemusel suureneb kindlasti raa-

matukogu külastavate inimeste arv ning raamatukogu muutub veelgi olulisemaks kogukondlikuks keskuseks.

Vallavalitsus on esitanud ka projektitaotluse raamatukapi soetamiseks ja raamatukapi teenuse käivitamiseks. See tähendab, et teavikute laenutamine ei sõltu enam raamatukogu lahtiolekuaegadest ehk kui lugeja (nii alevikus, valla haldusterritooriumi küldes kui ka väljaspool valda õppivad ja töötavad inimesed) tellib omale teaviku, siis on tal võimalus teavikut raamatukapist kätte saada endale sobival ajal. Raamatukapile on tagatud ööpäevaringne ligipääs ka liikumisraskustega inimestele (väline kaldtee ja lai hooneesine katusealune osa võimaldab raamatukapile mugavat juurdepääsu ka näiteks ratastooliga).

Hetkel oleme Värskas raamatukogu uute ruumidega seoses projekteerimise etapis, kuid plaanis on juulikuus raamatukogu ruumide renoveerimishange välja kuulutada ning juba augustis-septembris ehitustöödega alustada.

Värskas raamatukogu ruumid aadressil Lasteaia 2, Värskas alevik on alates 21. juunist 2021 külastajatele füüsiliselt suletud ning alustatakse kolimisega. Raamatukogu teenus on alates 12. juulist 2021 füüsiliselt kättesaadav Setomaa vallamajas (Pikk 12, Värskas) I korrusel. Täpsem info Värskas raamatukogu ajutise töökorralduse ja teenuse korraldamise kohta saadetakse lugejatele e-posti teel ja on kättesaadav ka vallavalitsuse I korrusel.

Soovin kõigile ilusat suve ja kosutavat puhkuseaega!

Setomaa vald loob valla ettevõtjate tutvustamiseks veebilehe

ULVI OPER

Setomaa valla arendusspetsialist

Setomaa vald on loomas valla kodulehele <https://setomaa.kovtp.ee> meie piirkonna ettevõtjaid tutvustavat veebilehte. Veebilehe peamiseks kasutajateks saavad olema eelkõige kogukonna liikmed ja teised piirkonna ettevõtjad, kes vajavad erinevaid teenuseid ning tooteid ning kes saavad sealt otsida infot ja kontakte. Kui soovid, et ka Sinu ette-

võtte kontaktid ja tutvustus oleks seal kajastatud, siis täida palun veebilehega liitumise avaldus meie kodulehel. Liitumine on tasuta ning toi-

mub vastavalt ettevõtte soovidele ja valmisolekule. Veebilehega saavad liituda kõik Setomaa piirkonnas tegutsuvad ettevõtted sõltumata sellest,

Veebilehega liitujalt ootame:

- ettevõtte lühitutvustus 3–5 lauset (milliseid tooteid ja teenuseid pakutakse, nende eripära jne),
- peamine tegevusala või tegevusalad,
- viide ettevõtte kodulehele ja/või sotsiaalmeedia kontole,
- ettevõtte kontaktid (aadress, telefon, e-post, võimalusel esindaja nimi),
- ettevõtet tutvustav foto .jpg või .png formaadis, suurus maksimaalselt 10MB.

kus asub registreeritud juriidiline aadress.

Veebilehe haldaja on Setomaa Vallavalitsus.

Küsimuste korral palume pöörduda meiliaadressil ulvi.oper@setomaa.ee.

Veebileht luuakse Eesti-Vene koostööprojekti „SME Access“ raames, kus Setomaa vallavalitsus osaleb juhtpartnerina. Projekti eesmärk on edendada kohalikku väikeettevõtlust, parandada teede infrastruktuuri, rajada uusi turuplatse ning anda piiriäärsetele ettevõtjatele uusi teadmisi.

Värskas avaldati austust hukatud ja küüditatud Eesti ohvitseridele

Kaitseväe Akadeemia korraldas juuni-küüditamise aastapäeval Värskas tseremonia, et hoida elus mälestust sadade Eesti ohvitseride küüditamisest ja hukkamisest 1941. aastal.

„Jäagu 14. juuni 1941. aasta massiküüditamised meile meelde tuletama, et vajadusel tuleb Eesti riigi eest igal juhul koos ja otsustavalt võidelda. Vastasel juhul meid väänatakse salasepitsustega ning ükshaaval, nagu juhtus siin 80 aastat tagasi,“ ütles Kaitseväe Akadeemia ülema asetäitja, kolonel Riivo Valge tseremonial peetud kõnes.

„Arhiividest teame, et ühe „kollektiivse“ otsusega lasti hiljem Norilskis ehk küüditamise jaotusjaamas maha 40 Eesti ohvitseri: üheksa koloneli, viis majorit, üheksa kapte-

Kunagise Põhjalaagri lipuväljakule tuldi lippude ja pargadega, et avaldada austust küüditamise ohvritele. Foto: Indrek Sarapuu

nit ning ülejäänud nooremohvitserid. Ainuke süüdistuspunkt oli „osavõtt kontrrevolutsioonilisest tegevusest“.

Lisaks Kaitseväe Akadeemia ülema asetäitjale võttis sõna ka Eesti Vabadusvõitlejate Liidu esindaja Tiit Pöder, Kaitseleidu

Võrumaa maleva kaplan Mait Mölder ning hingepalvuse küüditatud ja hukatud Eesti ohvitseride mälestuseks pidas Eesti Apostlik-Õigeusu kiriku ülem-preester Andreas Pöld.

Auvahtkonnas olid Kaitseväe Akadeemia kadetid ning pärast

tseremoniat asetati 1941. aastal nõukogude võimu poolt represseeritud Eesti ohvitseride mälestuskivi jalamile pärjad.

Nõukogude võim vangistas ja küüditas 1940.–1941. aastal sadu Eesti ohvitseri, kellest enamik hukati või suri vangistuses. 13. juunil 1941 vangistati Värskas õppelaagris pea 200 Eesti kaadrikaitseväljalast, enamik ohvitserid. Nad koguti Petserisse Kaitseleidu majja, kust järgmisel päeval viidi juba edasi Venemaa vangilaagritesse. 1941. aasta juuniküüditamise käigus küüditati okupeeritud Eestist kokku ligi 10 000 inimest.

Küüditatud ja hukatud ohvitseride auks peetud mälestustseremonia korraldamist alustas Eesti vabadusvõitlejate liit ja Eesti eruohvitseride kogu, alates 2017. aastast korraldab tseremoniat Kaitseväe Akadeemia.

Kaitseleidu Võrumaa malev

Satserinna sõirapäev

TEA KORELA

Saatse muuseumi administraator / varahoidja

12. juunil toimus Saatse muuseumi õuel ja ümbruskonna taludes järjekordne Satserinna sõirapäev.

2020. aasta suvel jäi traditsiooniline Saatse muuseumi üritus Covid-19 piirangute tõttu ära, kuid nüüd sai taas rõõmu tunda ürituse toimumise võimaluse üle. Veelgi rõõmsamad oldi aga seetõttu, et Võru- ja Setomaal valmistatav klassikaline sõir on nüüd kaitstud ka Euroopa geograafilise tähisega.

Tänavune sõirapäev tõi Satserinna nurka ligikaudu 700 inimest Eesti eri paigust. Taas õpiti muuseumi õuel sõira keetma, kohupiima tegema ja koos lastega võid valmistama. Huvilisi jätkus igasse õpituppa. Sõirakonkursil osales 13 sõira kahes kategoorias. Traditsioonilise seto sõira kategoorias sai esikoha Helju Ööbik, talle järgnesid Marje Linnus ja Ingrid Kala. Kaasajastatud kohupiimajuustu kategoorias sai esimese ja teise koha Sirje Šuškova ja kolmanda koha Annika Margus.

Nagu ikka sai lisaks konkurssile toodud sõirade degustreerimisele nautida ka seto kultuuri. Leelokoor Verska Naase' lasi kaunid leeloviisid muuseumi õuel kajama ning Värskas muusikakooli õpetaja Elo Toom oma õpilastega esitasid külalistele pillilugusid. Naistantsurühma Lustiline tantsijad õpetasid tantsima seto tantse ning esitasid oma rühmaga muuseumi sametrohelistel murul toreda tantsukava.

Lastele pakkus põnevust seiklus muuseumi matkarajal ja Vabadussport MTÜ vaprate poiste õpetusel said lapsed ja täiskasvanudki oma osavust

proovile panna nii kiikingus kui *slackline*'is ehk seto keeles kablakarguses. Saatse kordoni piirivalvuritega kohtudes said külalised teadmisi piiräärsest elust.

Ajaloo huvilistel oli võimalus üle vaadata muuseumi püsiekspositsioon ja Renaldo Veeberi auks loodud kunstitoas nautida Krista Võsonurme kunstinäitust „Setomaa“. Osaletas sai programmis „Kultuurikõnd“, mille käigus tutvustati Saatse Püha Paraskeva kirikut ning jalutati mööda vana kaubateed kirikust muuseumini. Tee on saanud uue tolmuvaba katte ja selle ääres kulgeval kõnniteel jõuab kerge jalavaevaga kirikuesiselt laadaplatsilt muuseumi ukseni.

Nagu ikka toimus muuseumi õuel laat, kus lisaks sõirale pakuti ka muud kohalikku toitu ja käsitööd. Kõivo talu maasikad olid punaseks ja maitšvaks küpsenud just vahe- tult sõirapäevaks ning loodus- lähedasi maitseelamusi pakkus MTÜ Seto Küük elaval lõkketul- lel valminud supiga.

MTÜ Satserinna eestvedamisel avasid kuus talu oma ukseid ja muutsid sõirapäeva veelgi sisukamaks. Kriisa talu, Toomemäe talu, Aasa talu, Saarikü talu, Veeberi talu ja Setomaa Mõtlusait näitasid lahkelt, kuidas üks piiräärne kogukond siin Setomaal tänasel päeval elab, ja kostitasid külalisi ka sõiraga.

Päev oli päikeseline, täis emotsioone ja andis inimestele kindla teadmise, et Satserinna nulk on Setomaal üks põnev koht, kuhu tasub alati tagasi tulla!

Täname kõiki, kes Satserinna sõirapäeva toimumisse panustasid: Setomaa Muuseumid, Setomaa vald, Eesti Kultuurkapital, Rahvakultuuri Keskus, MTÜ Satserinna.

Obinitsas taaspühitseti tsässon

INDREK SARAPUU

Obinitsas peeti 3. juunil muuseumi sünnipäeva ja pühitseti pärast korrastustöid uuesti sisse külätsässon.

Muuseumirahvast tuldi

õnnitlema lähedalt ja kaugelt. Setomaa valla poolt andis valavanem Raul Kudre üle kaltsuvaiba, mis võiks kaunistada tsässona põrandat.

Muuseumi vastne direktor Ivo Posti teatas aga, et Obinitsa tsässon on ainus tsässon, mis

on avatud samal ajal kui muuseumi ning sinna saab sisse minna, olgu siis mõtisklemiseks või palveks või siis ka niisama uudistama.

Üheks päevaks avati muuseumi teisel korrusel olev esemehoidla. Pärast pühitsust

kogunesid külalised ja muuseumirahvas õuele, nauditi suupisteid ning leelotati lõbusalt nii mees- kui nais- häältel.

Samuti arutati, kuidas Obinitsa küla aega ja lugu paremini koguda ja säilitada.

Hetk külätsässona pühitsuselt, mida toimetab ülempreester isa Viktor Ivask.

Vallavanem Raul Kudre kinkis valla poolt Obinitsa muuseumirahvale kaltsuvaiba. Fotod: Indrek Sarapuu

Värskas peeti laata ja tähistati Lustilise juubelit

INDREK SARAPUU

30. mail peeti Värskas juba traditsiooniks saanud suviste- pühaaegset kevadlaata, mis seekord leidis asukoha Värskas Kultuurikeskuse ümbruses. Varemalt on peetud laata Värskas gümnaasiumi ümbruskonnas.

Kauplejaid oli kohale saabunud üle Eesti ligi 40 ja tehinguid tehti ohtrasti. Kõige rohkem kaubeldi taimedega. Oli ka riidemüüjaid, ehtevalmistajaid ja söögikraami.

Laadakorraldaja, Setomaa kultuurikeskuse juhi Jane Vabarna sõnul sobis kultuuri- ja vallamaja ümbrus ideaalselt. „See on siiani kõige parem paik laada pidamiseks ja seda leidsid paljud, kellega sai suheldud,“ sõnas ta.

Ükski seto laat ei saa läbi ilma ehtsetoliku kultuuriprogrammita. Hiljuti valminud ringlaval astus üles Värskas Muusikakooli trio koos noorte rahvamuusikutega, lauldi seto leelot ja peeti maha ka üks juubelpidu.

Nimelt täitis hiljuti Värskas tegutseval naisrahvatantsurühmal Lustiline 40 aastat. Rühm on osalenud kõikidel maakonna tantsupidudel ja üritustel. Tantsitakse nii eesti kui seto tantse. Rühma ealine koosseis hõlmab vanaemasid, emasid, aga ka noori vallalisi neide, kellel on soov nii enda kui teiste rõõmuks tantsida ja lustida.

Tantsuhuvilised naised tulid kokku 1980. aastate algul ja esimene kõige tähtsam ülesastumine toimus 1981. aasta tantsupeol. Esimene juhendaja oli Alla Pedaja. Peol kanti tume-

daid seto rahvariideid rikkaliku hõbedaga ja rongkäigus oldi populaarsed.

„Nimeks sai rühmale Lustiline, sest rühmas käis kogu aeg naer ja nali käsikäes! Edaspidi osaleti ka järgmisel Eesti tantsupidudel. Põnevad ja muljeterikkad oli ka osalemised Euroopa folkloorifestiivalidel, küll Sardiinia saarel, Prantsusmaal, Riias, Hollandis ja mujal,“ meenutavad tantsurühma liikmed.

Lustilise puhul on äärmiselt tähtsal kohal rõivad, millega tantsitakse. Värskas kultuurimaja eestvõtmisel tikiti ja õmmeldi valged seto rahvariided, mis on senini olnud uhked ja ainulaadsed. „Kanname oma valgeid seto rahvariideid uhkuse ja rõõmuga!“ ütlevad Lustilise tantsijad.

Juhendajateks on olnud Aino Soolind ja Kersti Leping. Tantsijatest on kujunenud püsiv seltskond aastakümneteks, kes käinud iga-aastaselt koos ka turismireisidel. Ringijuhim muutusega muutus ka koosseis, kuid pooled jäid edasi tantsima. Nüüd uue, noore tantsuõpetaja juhendamisel on taas uute tantsijatega rühm hoo- salt tegutsemas. Hetkel juhendab naisi Janeka Saaremetts.

Pärast Lustilise esinemist ja ühist leelotamist astus üles akordionivirtuoos Tarmo Tartu, kes saatis ka rahvatantsurühma traditsiooniliste seto tantsude tantsimisel.

Ostjaid ja kultuurinautijaid oli kogunenud piisavalt ning nad pidasid kinni kehtestatud turvanõuetest ja hügieenist. Hoiti distantsti ja desoti käsi.

Reegi majas pandi punkt 28. seto pitsi päevadele

Tänavuste seto pitsi päevade lõpetamine toimus 28. mail Reegi maja õuel, kus kõik konkursile esitatud tööd toodi päevalguse kätte ning esitleti autorite enda või modellide seljas. Lisaks moeetendusele selgitati välja ka parimad.

Tänavusele seto pitsi konkursile, mille teemanimetuseks oli „Pidupits / Pitsi pidu“ laekus 19 tööd. Näitus oli üles seatud Värskas külastuskeskuse – Reegi maja ruumidesse, mida sai igaüks külastada. Lisaks oli võimalik töödega tutvuda ja oma lemmik valida Facebooki teel.

Korraldajad Seto Käsitöö Kogost olid rõõmsad ennekõike selle üle, et tänavusel konkursil publiku ja žürii lemmik ühtsidsid – nii rahva kui ka žürii lem-

mikuks valiti Sigre Andresoni kleit, teist ja kolmandat kohta jäid jagama Marika Keerpalu pealiniku pits ja Marje Linnuse hame. Noorte töödest valiti parimaks Diana Kuusemetsa õlakott, teise kohaga auhinnati Katarina-Lee Saarekivi linast kleiti ning kolmanda kohaga auhinnatud koti autoriks oli Dagnija Daniela Gremzda. Lisaks anti välja ka mitmeid eripreemiaid suure töö, traditsioonilise töö ning parima piduteema töö eest.

Kuulutati välja ka järgmise aasta pitsikonkursi teema, milleks on „Pulmad / Saaja“.

Päevade lõpetamistseremoniat on võimalik järelle vaadata Facebookis.

INDREK SARAPUU

Seto pitsi päevadel osalejad. Foto: Seto Käsitöö Kogo

Meremäel avati uus matka- ja terviserada

INDREK SARAPUU

Matkamine tervise- ja loodusradadel on paari viimase aasta jooksul suure hoo sisse saanud. Kaasa on aidanud vahelduv eriolukord, mis on lausa sundinud looduses liikuma, sest siseruumid on olnud suletud või siis on tulnud seal viibida maskides ja distantsi hoides. Looduses saab aga samme lugeda ja erinevates väljakutsetes osaleda.

Avamine oli sätitud lastekaitsepäevale, mistõttu toimusid ka spordivõistlused Meremäe koolilastele.

Setomaa valla sporditöötaja Rein Zaitsevi sõnul on Meremäel tegu nii tervise- kui matkarajaga, mis mõeldud kõndimiseks, jooksmiseks ja suusatamiseks.

„Pool rada kulgeb mõnuses kase- ja kuusesegametsas ning pool rada haljasalal,“ selgitab Zaitsev.

Ringi pikkus on umbes 650 m ning iga ringi läbimise järel on vajadusel võimalus jalgu puhata varjualuses.

Rada valmis Setomaa valla enda finantseeringuga.

Terviserada on avatud ja ootab kõiki vallaelanikke ja külalisi liikuma.

Nii anti vastsel matkarajal ametlikult start esimesele matkale. Foto: Päivi Kahusk

Värskas OK Peko orienteerumishooaeg algas 21 medaliga

Suvised orienteerumishooaja avasid tänavu rattaorienteerumise Eesti meistrivõistlused, mis toimusid 5.–6. juunil Põhja-Eestis. Kahe päeva jooksul oli kavas kolm distantsi: lühirada Käsmus, sprint Võsul ning tavarada Ilumäel. Värskas OK Peko oli esindatud 15 sportlasega, kes võitsid kolme distantsi peale kokku 21 medalit.

Oma vanuseklassis olid edukaimad Mari Linnus (N20) ja Ingrid Kala (N50), kelle saagiks oli kolm kuldmedalit. Naiste eliitklassis tuli Pekole üks medal: Doris Kudre võitis lühirajal pronksi.

Mari Linnus jaoks oli tegu viimase ettevalmistusega enne rattaorienteerumise juunioride MMi. „Minu lemmikdistants oli tavarada. Võistluse ajal oli ilm ilus – päike paistis ja kraadid olid soojad. Sain nautida kiiretel metsateedel sõitmist ja tegin hea võistluse. Mida muud elult tahta,“ kommenteeris ta positiivselt.

Ka Ingrid oli nädalavahe-

Timo Kudre. Foto: Reigo Teervalt

tusega rahul: „Lühirajal tulid ka mõned orienteerumisvead, aga tavarada ja sprint olid väga head sõidud. Jõudu ja jaksu oli ning ka kaardikontakt oli hea. Võitjal on alati kõik hästi, nii et oli tore nädalavahetus.“

Värskas OK Peko ülejäänud medalivõitjad (vanuseklass ja medalite arv): Mihkel Mahla (M20, 2 kuld, 1 pronks), Timo Kudre (M17, 1 kuld, 2 hõbedat), Raul Kudre (M50, 1 hõbe, 1 pronks), Randy Korb (M50, 1 hõbe, 1 pronks), Epp Käpa (N50, 2 hõbedat), Martti Parve (M60, 1 kuld), Ain Fjodorov (1 hõbe).

Värskas OK Peko

Seto Folgi ja II Seto tantsupeoni on loetud tunnid

Nüüd võib täie kindlusega öelda, et Seto Folk ja II Seto tantsupidu saavad sel aastal teoks. Pidud ja festival toimuvad 25.–26. juunini Värskas.

INDREK SARAPUU

Festivali peakorraldaja Jane Vabarna sõnul tundub, et ka juba hetkel kehtivaid piiranguid arvestades saab üritust pidada vähemalt südaööni ja pidu toimub kuni 1000 inimesega.

„Folgisuvi saab alguse, nagu ka varasematel aastatel, ikka Setomaalt ja plaane võib julgelt teha,“ kinnitab Vabarna ja lisab, et võimalik on, et neil, kel pole digitõendit, tuleb testimisega arvestada. „Korraldame kõike nii, et sündmus oleks turvaline nii esinejatele kui külalistele.“

Programm kannab ka seekord pealkirja „Meelega metsa“ ning põhirõhk on muusika ja looduse koostööst sündivatel elamustel, et tärkaks inspiratsioon. Festivalil on lisaks muusikale matkaprogramm, õpitoad ja tegevused igas vanuses lastele ning noortele.

„Möödunud aastal läkski festival metsa, loodame, et seekord festival ja tantsupidu ülekantud tähenduses siiski metsa ei lähe, vaid mitmekesine programm pakub elamust kogu perele,“ sõnas peakorraldaja.

Esinejatena on kindla jah-sõna andnud Zetod, NOËP, Curly Strings, Nedsaja Küla

Seto tantsupidu. Foto: Kersti Virro

Bänd, Mari Kalkun, Puuluup ja paljud teised.

Tantsupidu nii Värskas kui ka pealinnas

Tantsupeotendus toimub folgi teisel päeval Värskas Talumuuseumi õuel ja sellest võtab osa ligi 300 tantsijat Setomaalt ja mujalt. Tantsupeo üldjuhiks on Piret Torm-Kriis. Tantsupeole pääseb nii eraldi pileti kui Seto Folgi passiga.

2020. aastal toimuma pidanud II Seto tantsupidu „Kagoh kulatasõ“ lükati mullu aasta võrra edasi. Ka tänavu oli peo toimumine juuni lõpus Seto Folgil väga kahtlane, kuid mai lõupäevadel selgus, et tantsupidu on võimalik siiski juuni-

kuus Setomaal pidada. Korduspidu toimub tänavu ka Tallinna vanalinna päevadel.

Setodel pole kahe peo korraldamise vastu kõige vähemati, sest vana kalendri järgi elades peetakse mitmeid tähtpäevi kaks korda – nii uue kui vana kalendri järgi. Seekord läheb siis asjaolude kokkulangemisel kaks korda tähistamisele II tantsupidu – 26. juunil algusega kell 18 Seto Folgil Värskas ja 15. augustil kell 15 Tallinna vanalinna päevadel Tornide väljakul.

Setod koos lähinaabritega Vastseliinast ja Rāpinast tutvustavad oma pidutsemiskombeid ehk kulatamist. Soovitav on kohale tulla varem, sest pillimehed annavad peole vunki sisse juba tükk aega enne

peo algust.

I Seto tantsupidu „Kagoh kargasõ“ peeti 2018. aastal Värskas talumuuseumis. Tookord olid osalejaiks vaid seto tantsijad ja pillimängijad. Teisele peole otsustati kaasata ka lähinaabrid. Paraku ei luba praegune aeg pidutseda koos Petseri ja Vana-Irboska ega Läti Aluksne piirkonna naabritega.

Seto tantsupeo näol on tegemist pärimuspeoga, kus tantsitakse pärimustantse ja kõigi tantsude saatemuusika tuleb elavas esituses kohalike pillimeestelt. Ka publik ei pea võtma passiivse pealtvaataja rolli, vaid võib soovi korral tantsijatega ühineda. Peo lavastajaks on Piret Torm-Kriis, muusikajuhiks Evelin Leima.

Vallakeskusi hakkavad kaunistama petuuniaamplid

Juuni alul saabus Värskasse Kanepi aiandist 32 amplit petuuniat, mis kaunistavad tänavu Värskas, Mikitamäe ja

Meremäe avalikku ruumi. Pikalt õitsev petuunia on kujunenud üheks suve sümboliks. Taim on jõudnud meie

laiuskraadidele Uuest Maa-ilmast, täpsemalt Uruguast, kuulub tubakate hulka ja petuunia tähendab brasiilia keeltes

tubakat. Lilled jäävad meie vallakeskusi kaunistama seni, kuni ilmad seda võimaldavad.

INDREK SARAPUU

SETOMAA

KÜLADE MÄNGUD

24. JUULI VÄRSKA, PEDAJA TN (PILPAKÜLA)

ROGUNEMINE 11–11.30 / ALGUS 12.00

MEESKONNA SUURUS 5 LIIGET

VÕISTLUSALAD AVALIKUSTATAKSE KOHAPEAL

OOTAME OSALEJAJD IGAST SETOMAA KÜLAST!

EELREGISTREERIMINE KUNI 14. JUULINI

REIN.ZAITSEV@SETOMAA.EE

LISAINFO: 53453331

VÖRUMAA PIKAMAAJOOKSUDE SARI 2021

ÜMBER VÄRSKA JÄRVE

JOOKS / KÖND

DISTANTSID 10 JA 5 km JOOKS JA KÖND / CA 1,2 km MINIDISTANTS / CA 400 m MUDILASTE JOOKS

NELJAPÄEV, 24. JUUNI
ÜHISSTART KELL 15.00

Eesmärk
Populariseerida jooksu- ja kõnniharrastust kui tervislikku liikumisviisi looduses.

Ajakava
13.30 Võistluskeskus avatud
15.00 START 10 km
15.30 START 5 km ja kõndijad
17.00 MINIDISTANTSI START
17.15 MUDILASTE JOOKSU START
ca 17.45 AUTASUSTAMINE

Registreerimine
I VOOR 21. juuni südaööni,
II VOOR 22. – 23. juuni,
III VOOR 24. juuni
WWW.VORUMAAASPOORDIIT.EE

Korraldavad: Setomaa vald, OK Peko, Võrumaa spordiliit

Värskas OK Peko

EST | RUS

Värskas Kuuoritravikeskus

VÄRSKA ORIGINAL

EESTI KULTUURKAPITAL

VÄRSKA GÜMNAASIUM

VÖRUMAA TÖÖDUSKESKUS

Varrus

DANPOWER

Eesti Pagar

VÖRUMAA ARENDUSKESKUS

VÖRUMAA SPORDILIIT

Võrumaa Tantsija

Kõndus ja kõndus

NOPRI

VÄRSKA MUUSIKAKOOL KUTSUB!

UUTE ÕPILASTE VASTUVÕTT

TOIMUB 25. ja 26. augustil kell 15.00 Värskas Muusikakoolis ja 27. augustil kell 15.00 Meremäe koolis.

KOOLIL ON FILIAALID MEREMÄEL JA MIKITAMÄEL

- viiul
- klaver
- akordion
- väikekannel
- karmoška
- kitarr
- plokkflööt
- laul

Sisseastumiskatseteks tuleb ette valmistada laul ja täita avaldus. Lisainfo tel. 5213309

TÄISKASVANUTE ÕPPESSE
TOIMUB SISSEASTUMINE ILMA KATSETETA!

„Seto ikebaana“ esituslõul.

Põldoja Kristi pilt

Seto ikebaana

GRÜNBERGI MARIA

Šool ni eelmidsõl aastagal om vahtsit setokeelitsit raamatit vällä tulnu nigu siini peräst vihmasato. Tuusama raamadusaoga om vällä tulnu ka Kauksi Ülle vahtsõnõ raamat „Seto ikebaana“. Tuud saa-i eiski üldä, mis raamat taa täpsebähe om. Kimmähe saa-i üldä, õt taa om õnnõ luulõkogo. Tah om luulõtuusi, laulusõnno, sonettõ, eleegi-jit, seto kiilt ja miilt ni Jaapani hõngu. Samal aol vöi olla' taa ka üts rahumeelinõ meelevaldus lakõsragomisõ vasta.

Kogo raamat om jaotõt lüh-kobatošt paladõst, õgaütel uma päälkiri ni teema. Põhilidsõ ni suurõba jao moodustasõ siih luulõtusõ, a vahtõpää om eräle jago ka haikudõ ni laulusõnno jaost. Luulõt om siih sainast saina. Lukõ saat Kauksi Ülle nuurusaost, ülikoolih käumisõst, liinamuudu olõkist, a ka mälestüisist vanast aast Võromaal ni Setomaal, mälõpildest, mõtsast ni luudusõst, poliitikat, igätsüüst normaalsõ ao perrä ni tuust, kuis kiränikust

sai feminist. Ni muidogi tun-nõtõst! Minkast sis viil luulõt kirotadas?

Eräle jago om ka laulusõnno jaost, tuu päälkiri om „Baaba ja Ka“. Sää om tävveste vahtsidõ mõttidõga sõnno, a ka juba tuntu laulõ perrä kirotõt vees-selit sõnno. Ma väega looda, õt naa' laulukõsõ saava' umalõ ka viie ni meloodia ni mõnikõrd Baaba ja Ka kontserdil saa taa raamadu abil ka perrä laulta'.

(Nii ta joba ommõgi! – Toimõndaja) Niisamatõ ma loi edimäst kõrda ka Kauksi Ülle kirotõt haikusit, mis oll' midägi tävveste vahtsõt, a mis läts kokko ka tuu ikebaanaga päälkirah ni kokko sai' seto ni jaapani kultuur.

Ma eis jäi taa raamaduga rahulõ. Tah oll' kõrdapite ilosat seto kiilt, huvitavit keele-kujondit ni vahtsõt inspiratsiooni. Niisamatõ näge taa raamat uma samblõmuustrilidsih ni Evari maaliga kaasih väega armas vällä.

Olõti lugõnu „Valgit ruusõ“ seto keeleh? Tahati tiidä, mis om seto ikebaana, ni hüvvä luulõt lukõ? Ku vastus om jah, sis käugõ' läbi Obinitsa galeriist ni lugõgõ' taad raamatut!

Siih om kimmäs olla'

MOPPELI KADRI

Turismisuvi om suurõ huuga' kauma lännü'. Viimätsil aastagal kaetas inäp turismiettevõtjidõ tegemisi pääle läbi viirusõteema. Piirkundligult ja üle-eestilitsõlt omma' vällä märgit ja tett märgise', õt siih om kindla ja kimmäs olla'.

Säntse märgise saava' kõik vastutustundliku' majutus- ja söögiasutusõ, muusiumi' ja turismiatraktsiooni', kon-verendsi- ja seminarikotusõ, sündmuse', mia' kintäse', õt nä täütvä' kõiki Tervüseamõdi puult paika pant juhissit taudi ar' hoitmisõs. Mõtõh om, õt nii külälisil ku ka' tüütäjl olõs kindla olla'. Märgise saamisõ jaos om vaia täütä' taotlus-vorm ja läbi interneti olla' Eesti Hotelle ja Restoranõ Liidu puult kokkopant kooltusprogrammih.

EAS turismiarõnduskeskusõ turundustegevüseh – aokirä-nikõ ja reisikõrraladajidõ vas-

Kae' perrä!

- Mano saat lukõ' ja märgise taotlõmisõ vormi lõvvät <https://www.visitvoru.ee/siin-on-turvaline-margis>.
- Ku om küüsümüisi, sis kae', helstä' vai kiroda': **5682 1268**, turism@setomaa.ee vai kadri.moppel@vorumaa.ee.

tavõtminõ, Eesti kampaania' sise- ja välisturul jne kaasatas edespidi õnnõ märgise saanuisit ettevõtõit. Ka' tulõ tuu kottalõ tiadõ' riiklikulõ lehele www.puhkaestis.ee.

Karmona.

Luigasõ Inara kogo pilt

Seto Kõõgi maikuu tegemisõ'

MALKOVI PILLE

MTÜ Seto Kõük

Šool keväjäl tulõ üritüisi planiirmisi ja edepoolõ kaemisiga' viil hilläkeiste olla'. Mi looda, õt suvidõ' tegemisõ', kuuhkaurmisõ' ja suurüritüse' jäävä' mi kalendrihe alalõ, kõik lätt plaani perrä ja pakk õkapiteh hüvvi mälestüisi.

14.–15. augustil omma' val-lalõ kostipäävä 25 kohvut. Šool aastagal olõs vaia uma' kaugiplaani' jo varra ar' tetä', õt kohes tahat minnä'. Kohvigu' omma' lajah müüdä Setomaad,

pikä' maa' sõita' ja õgal puul paktas hüvvi süüke ja juukõ. Tulõ arvõsta', õt kõigipooli jova-ai ar' kavvu'. Mõnõ' kohvigu' omma' vallahõ ka' pühapääväl.

Plaanõ avitas kokko säädä', ku kaia' ja lukõ' mõlõraamadust lehekülge Seto Kõük ja Seto kostipäiv, ka' www.setukyyk.ee kodolehel omma' pildi' ja seledüse'.

Registreerit kohvikidõ pidäjä' käve' 25. mail inspiratsioo-nireisil Peipsi Toidu Tänaval. Piätüse' tetti Varnjah, kodo-restoranih Lendav Laev ja proomiti kohaligust söögikraa-mist lõõnõsüüki. Tõõsõh kotu-

sõh uut meid jo Natalja Rästas ummi imelitsi präänikidõga' ja samovaritsäiga'. Pääväle panni' punkti Alatskivi Mõisamaitsete pernaase valmstõt kodoveini'.

Teno Peipsimaa Kogokun-nakõõgi Triinu kokko pant hüäle päävåkavalõ oll inspiratsiooni- ja kogokunnakuuhtüü-reis hüäs ja innustavas toukõs suvitsõs Seto Kostipäävä üri-tüse ja edespidsitõ kuuh tege-misõ jaos.

Maikuu viimätsil päivil ma käve Peipsimaa Turismi kõr-raldõt oppõreisil Pärnumaal. Mi sai kokko söögituutõidõ, söögikraami kasvatajidõ ja turismi-

ettevõtõidõga'. Mi vaeldi kogõ-muisi ja saimi tutvvas Pärnumaa tegijidõga'. Reisist jäi miilde Soomra küläh Vene talo ja talo pernaane Ljubov Petrovna. Mi sai tiidä' tšuuut vinne kultuurist Ljuba eismuudu värmikah ja emotsionaalsõh tutvustu-sõh. Ku ti juhtut sinnä' kanti, sis soovida kindlahe sää' ar' kavvu', ti kahõtsõ-õi. Ti saat hüä meele, nätä' ummamuudu näütüst ja tunda' vinne lahkust.

Suvõl om iih hulga huvtavva, proomkõ' kõkkõ hüvvä ja ilo-sat, trehväke' hüämeelitsi inemisiga'!

Kokkosaamisõni'!

Kolkjah Natalja man.

Malkovi Pille pilt

Karmona kuts kulatama

LUIGASÕ INARA

Hõi hõpõhõimukõnõ, kuninga ti kumardaja! Tulgõ' kuningriiki kulatama, kirmaskilõ kargama!

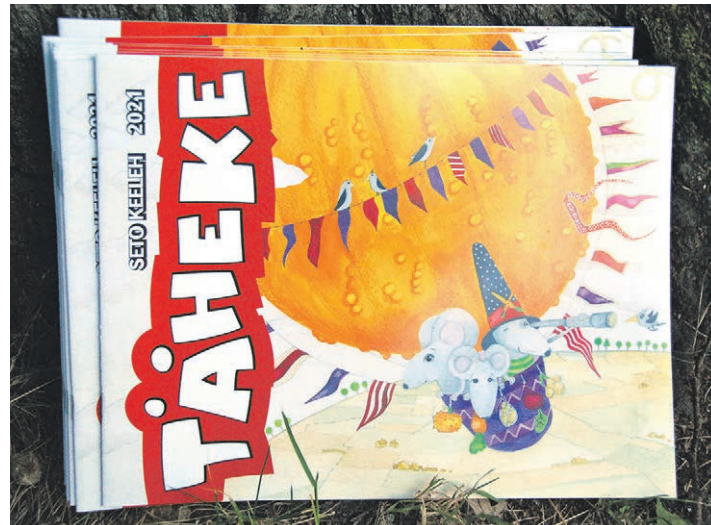
Timahavva anti meile avvu ja pallõldi mi hüä väigokõnõ tsäugakõnõ Karmona kuningriigi-päävä lõpõtusõs mängmä.

Karmona tähendäs karmoš-kadõga naisi, kiä' mängvä' seto lugusit, valssõ, reilenderit ja muid ilosit pillilugusit. Olõmõ pilliviise otsnu, kaenu, juhuligult lõõdnü ja lainust võtnu, selgest opnu ja no' mängimi hindä lõbust ja rahvalõ meele perrä. Olõmõ käunu mäng-mäh Verska kuurordih, Põlvah, Talina liinah ja muialgi. Olõmõ inemisil rõõmukõist paknu pulmah, juubõlil, sünnüpäivil

ja muil pidopäivil. Olõmõ kül' pillimängo uma iä kotsilõ väega ilda selgest saanu, a vot taht-minõ oll' nii suur, õt no' olõmõ jo viis aastakka kuuh mängnü.

Seto kuningriigi päävä lõpõ-tusõs tahamõ teile pakkü' sää-nest lõpupito, koh mängimi pilliviise, minka perrä hüä tandsi', midä hüä kullõlda' ja minka järgi hüä karada'. Vaih-tõpää' laul ummi vahtsit laula ni vanõmbat leelot leelokuur Poloda Ilotaja'. Taa om jälki sääne eismuudu tsäugakõnõ, kiä laul leelolõ mano ka eismuudu viisi ja sõnnoga laulu-palakõisi. Tasos kullõma tulla' ja jäää'.

Tuud, õt tandsi' mi pilli perrä mõista-i, taso-i pelädä'. Mi oppa teid ja kuuh ka tandsimõ. Tulgõ' kaegõ' perrä!

Setokeelidse Täheke saad hindäle soeta' Seto Folgilt, Seto Kuningriigi päävält, Setomaa turismiinfopunktist Verskah ni Setomaa muuseumidõst.

Laaneotsa Annela pilt

Seto lipuga' jalgrattal ümbre Eesti, 5.

Alostus veebruarikuu lehek.

RÄNI HELE KAURI AARNE

Katsas päiv, 22.06

Hummok oll nii ku öga töö-nõgi' hummok. Kraam kõik kokko. A inne käve Aarne viil Muhu poodih ja uskmalda', a säääl oll sporditeipi. Jalg oll kül' päistõh, a kääni teibiga' kinni ja inäp olõ-õs tuud robotilii-gese krõginat ja teip toet liigest peris hõste. Ka' käe' naksi' väsumä, sis sai randmit teibiga' toetõdus. Ratta käepidirmõ' sai' ka' teibiga' üle tõmmat. Puutõ piteh kauminõ ja kässi desotaminõ mõiu kummist ratta-pidõrmidõlõ nii, õt nä naksi' hilläkeiste kässi külge kliipümmä. Jala jaost sai tukõ, no' jäi viil küüsümüs, kunas kuumus üle lät.

Kämpingu pernaasega' heiet Aarne nuid tsärehit aigu saan-divaeldusõ aost ja näide ütitsidõ tutvidõ seikluusi Muhu saarõ pääl ja päämätselt õks kohaliguh keeleh „ilosidõ õ-dõga“.

Klaarõmö rahaasa' ar', mia oll hulga odavap ku Tõstamaal ja mi naksi liikumma. Tsihis oll sõita' Triigi sadamahe, õt säält edesi Hiiumaalõ jouda'. Kellä viie aigu läts praam ja tuuperäst meil oll vaia minnä' ao pääle.

Kooni' Väiko väinä muulini' oll kõik hõste ja sis tull muul. Hele hirmu', süä kuri, tasakaalu puudus ja üts jupp jämme ja terävä vallalitsõ graniitkillustiguga'. Edimält tundu, õt mi päässi, a nii, säänestmuudu õks jää-äs. Tõuut inne muuli läbi-saamist, ku mi olli viil nii ulli kotosõ pääl, koh olõ-õs turvalinõ kavvu', säääl käve kats pauku ... Edimäne linnut üte killustigukivi mitu meetrit kõrvalõ ja tõõsõga' läts kõrraga' tühäs tagomatsõ ratta kumm.

Tull muulilt ar' minnä', säääl saanu-us ka' kummi lappi'. Sis mi lätsi edesi Orissaarõ tsihih. Aarne pumbas kummi täüs ja sis mi sai veido sõita', sis jäl' pumbas ja jäl' mi sõidi. Önnõs Orissaardõ sissesõidul oll edimäne asutus saago, moroniidukidõ, jalgrattidõ jms müük ja hool-dus. Mi sai vahtsõ sisekummi ja Orissaarõ kauplusõ iih naas kummi vaeldaminõ.

Hele kai närvilitsõlt kellä, tekkü tunnõh, õt lipuränduri' piat õks üüd olõma Saarõmaal, õt mi jovva-ai Hiiumaalõ sõita' praami pääle. Kummiremondi aol oll ka' muidogi' ratta ja mi üritüse vasta huvvi tundnu' inemisi, mia pikend tattaremonti viilgi'. A saimi' õks minekilõ.

Minkõgiperäst oll rassõ vändädä', miaki' oll õks tõuut halvastõ, kül' oll vaia kuurmat ümbre säädä' ja üts piduriklots tahtsõ pakiraamikoti all minnä' santshe asõndihe, õt nakas sõitu takstamma. Pääle kõgõ tuu oll' vastatuulõga' pikä' laugõ nõrõngu', koh järelhaagis osut mi vântamisõlõ vastajoudu ja muut sõidu rassõs ja aiglasõs. Mi olli jo mõtõlnu', õt mi lää Leisi, proomi jouda' inne, ku puut kinni pandas, a sis otsusti ümbre ja joudsõ umbõs säitsmes Triigi sadamahe. Ja üllätüs, internetih olõ-õs kiräh, a sadama infotahvli päält lõüt sõiduplaani perrä pidi hoops kellä katsa aigu viimäne praam

minemä. Kivi sattõ süämelt, mi olli jal' graafikuh ja tii pääl äpärdis kummiga' saaki-is meele takistusõs. Jäl' umbõs tunninõ praamisõit ja mi olligi' Hiiumaal.

Edimält Aarne tekk juttu üte Sõru sadama kalanaasega', uurõ telkmisvõimaluusi, sai selges ka tuu, õt meil om ütime tutva Merilin Sibul, kinkõga' kuuh nä omma' kalapüüdmisõ võistlusil kokko saanu'. A mi valit trassilõ üttegi' telkmiskotust parebat tä mõista-as soovta', ku õt pangõ' telk sinnä' lagonõva paadi taadõ samma sadamahe vai kaegõ' kohki' Emmastõ poolõ.

Mi otsusti Emmastõhe minnä'. Sõita' sinnä' olõ-õs väiga' pallõ ja hüä olõs, ku hummogu om kotus, koh vett, süvvä' ja laatmist saasi'.

Emmastõh oll super bussi-piätüs, koh oll WC ja viiga' ja viil oll vähäl saina küläh ka' piistikupesä, koh energianäläde' siadmõ' sai ar' laati'. Telgi pan-nimi kuuh lipuga' ja kõgõga' püstü vana kultuurimaja ette, nii õt telk jäi puhma varjo, a lipu' ja ratas olli' ilostõ kõigilõ müüdaminejilõ nätä'.

Oll peris äge telki' küläkeskusõh, koh kõrraga' kuulõt läbi telgi kül' kohaligõ juttu, kiä' kõnõli' säääl ATV hindust, ja samah kavvõbah hõigas lehm ammuuuuuu ... jäimi magama. Päiv oll õks kõrda lännü' ja läbi oll sõidõt pia 70 kilomeetrit.

Ütsäs päiv, 23.06

Õgahummogutsõ' tegemisõ' üteh telgi ja asju kokkopandmisõga', kunigriigi kolõ ka' tõuut tõistõ paika. Seimi kohaliguh söögikotusõh, selle õt meelee kõlblikku priimusõgaasi olõ-õs jo pikebät aigu tii pääl kaubandusvõrgust löüdü' ja mi otsusti hoita' gaasi. Mi sei, osti süüki ja vöti vett üteh. Väiga' kipõ meil saa-as suurõ kuumusõ peräst olla', kuki' mi tahtsõ väiga' Haapsallu jouda'. A mi tiidse ka' tuud, õt Heltermaa ja Rohukülä praami' liigusõ' sagõhõhe.

A sõit oll jälki' väigagi' vai-valinõ. Mi käve ar' Käinäh, koh mi olli tõuut kuuma iist varõh ja Helel oll vaia jal' vahtsõ' jalavafo' osta'. No' sis jalgrattaga' sõidu jaos kõgõ loohkaba', õhku läbilaskva' tennissidõ muudu vaba ao jalavafo'. Kruusatii pääl nuidõga' kavvu' joht lus-tilinõ olõ-õi, a rattaga' sõitmisõ jaos väiga' hüä'.

Käinäh Aare kõnõl Setomaast ja kunigriigist. Inemisõ' olli' armsa' ja tulõdi' miilde hindä nuurusaigu, õt kuvvamuudu nimä' umal aol katõmeherattit ehidi' ja poolõs sõidi'. Lõõnõh sai läbi ja mi sõidi edesi.

Käinä-Heltermaa pikäl sirgõl paistu päiv kõik aig kukrohe ja joogipiätüisi tull hulga tetä'. Varõlist kotust löüdü' oll pia ilmvõimalda. Käe' kuuli' kõrraga' ar', nii ku mi ratta pääle istõ. Ku kümme mintat joudsõ järest sõita', sis oll hõste. Kilomeetri' vinnü'. Kellä päält kai, õt kuis mi ütest praamist jäi maaha ja sis järgmätses. Perä kõrra võtimi süsivesikidõ ja vii dopingut. Ja mi joudsõgi' Heltermaalõ. Makõt läts hulga. Kõik aig karamelkit ja halvaad ja spordibatoonõ. Hele väiga' makõt taha-as, ta olõs hüä meele-ga' joonu' soolast vett nii ku Vytatust, a kõlbas tavalinõ

Ratteretkel.
Kauri Aarne
kogo pilt

vesi ka'. Nõo' soo matka jaost ostõ termospuveli' olli' hõste hüä', vesi lää-äs lämmäs ja Kolm vesi avit meid.

Mi joudsõ sadamahe ja jo oll tunnõh, õt mi olõgi' uma innidseh kodoliinah. Sõit praamiga' läts õks säänestmuudu, ku piat minemä. Praam muuda-as kurssi ja mi joudsõ Rohuküllä. Mi käve viil Rohuküläh tutvidõ man, kinkõlõ mõlõraamaduh ka' olli lubahanu' tereh ütlemmä minnä'. Ku Aarne sis näid Seto Kunigriiki küllä kuts, oll edimäne riagiirminõ, õt väiga' pikk ja väsütäv maa autoga' sõita'. A sis sai tuu lausõh tõuut tõõsõ tähendüse, selle õt meid soo rattarongiga' kaieh nakas jo tuu lausõ mõtõh helisemmä tõuudalt ja kõik naksi' kõva helüga' naardma.

Oll 23. juuni. Vöidupühä ja jaanipäävä puulpühä. Kõigil olli' uma' plaani' jo tett ja meid uut sõbõr Kenny, kiä lah-kõlt pakk hindä majah üümaia, õt mi saasi' hinnäst kõrrasta' ja edimäist kõrda soo reisi aigu pehmekeseh sängüh maada'. Jo mõtõh, õt saa sängüh laitõlla', meelüt väiga'.

Ineminõ piat hindä elo vaehtõpäl rassõs tegemä, õt arvu saia' ku hüä' omma' õgapäävädse' asä'. Rohuküläst saadõti meid väiga' lämmidõ ja ilosidõ sõnnuga' Haapsalu poolõ tiile. Meele lehvtedi ja Haapsallu oll 9 km sõita'.

Ungru loss om kõõ mu lem-mikloss olnu' ja säääl valu oll vaia tetä' üts väigokõnõ joogipiätüs ja pildstaminõ. Mi valõ rattatii asõmal asfaldi. Inemisõ' olli' jo nii ku nii jaanipäävä puulpühäs ar' sõitnu' kohes vaia ja liiklus oll rahulik ja sõita' oll hüä. Mi joudsõ kohalõ Haava huultsahe Kenny moro pääle. Kokko mi olli sõitnu' kuuma ilmaga' umbõs 46 km ja pluss praam.

Kenny nakas kõrraga' meelee süvvä' tegemä. Pand grilli püstü. Mi kõnõli. Tull viil sõpru, kedä üle aastagidõ oll hüä nätä', ja mi pei jaanipäävä puulpühä. Nefu sai tutvõ kohaligu tiidõ-kõsõga'. Sai ka' läbi ütsäs päiv. Järgmätses päävä plaan oll kavvu' ar' Vormsi saarõ pääl. Tuu mõttõga' jäi magama, sängü ...

Kümmes päiv, 24.06

Hummok. Hele vöidõ viga saanu' jala pääle mäareht. Kenny ja Aarne otsusti' katõ-gese viiä' lipu Vormsi saarõ pääle. Vastavõtja oll pääle

sängü valmis ka' ummi jala-lihassit lainamaa üllä iih-märgi nimel. Nefretete ja Hele jäi' Kenny maia valvamma ja mõsku mõskma. Ögas matkalõ saa-ai väiga' rõivit üteh võtta' ja rahapung kannaha-ai ka' kõik aig vahtsit rõivit osta'.

Seto lipp liiku lüheba' ratta ja väikoba kuurma ja sõitjõdõga' Rohukülä poolõ tagasi. Vormsi poolõ oll liikumah önnõ mi tandem ja ütsk massin.

Rannarootslaisi saar võtt meid vasta helle päävakesega' ja parra tuulõga'. Tii veereh paistu rootsiverrev arhitektuur. Mi joudsõ Vormsi süämehe – Hullopoodi ette. Minkõgiperäst Seto kroonõga' massa' saa-as. Mi tei pildiseeria lipuga', kõnõli poodih ostjõdõga', kiä' päämätselt olli' suurõlt maalt tulnu' jaanipääväle. Üts miis lubasi Setomaalõ sõita', ta pakk lah-kõhe api pildstaminõ man.

Kenny tahtsõ, õt mi kausi' Vormsi bensiiinijamamah, minkõ lähkoh om 1890. aastagal önnistõ Vormsi õigõusu kerigu müürü'. Tuuh kerkoh olli' teenstüse' rootsi keeleh. Õt hinnäst väiga' ar' väsütäsi-i, sis jäti sõidu ümbre saarõ ar'.

Meil olõ-õs üteh Helet ja Nefretetõs, sis olõ-õs mõtõht ilma näideldä' minnä' sõitma müüdä Rumpo-Sviby rattatiiid. Mi jaos kuulsa rattatii Rumpo küläst Sviby sadamahe sai meil läbi sõidõt tandemil ja väiko Nefretetega' peräst üüd telgih katsa aastaga iist. Mi looda, õt tuu rattatii om samasäntseh kõrrah vai parebal juhul viilgi' mõtskup, ekstriimsit elämiisi pakva. Viimätsel kõrral, ku mi tuu rattatii pääl sõidi, vaeldu muinasjutumõts kõrraga' mualõ pes-set kafateiega', viitakstuiis ja vii ala vaovidõ lavvast teiega' kest pilliruuvälju. Kaikos Nefretete jäi kõrraga' magama peräst tandemil ja järelhaagisõ vintämist üle maaha sadanu' suurõ puu ... Nojah, midä tahta' viiekuulit-sõlt piimäsoõgilitsõlt inemisõ-kõsõlt, kiä om riuhmuga' kõüdet kinni rappuvahe haagisõhe ...

Vaest mõnõ aastaga peräst saa Nefretete jo uma ratta pääl tuu tii läbi vändädä' ja uma mälestüisi sisse pakk'i.

Poisi' joudsõ tagasi. Mi lätsi viil puuti ja Aarne imä ja sõsarõ poolõ. Mi joudsõ sinnä' perüs ilda, a kävemi ar' ka' Aarne esä havva pääl, kohe ildaigu oll annom matõt üteh Lembit Kauri tuhaga'. Mi ai paar sõnna

juttu ja lätsi hindä Haapsalu staapi Kenny mano tagasi. Ja mi magasi ...

Ütetõistkümmes päiv, 25.06

Hummok. Kenny oll meelee küd-sänü' tii pääle leevä ja eis' tä läts tüühü. Mi lätsi liina pääle pat-siirmä ja pidimi kokko saama Lääne Elo aokiräniguga' ja oll planeerit Hele esä pingi küläs-täminõ. Aokiräniguga' saimi kokko umbõs kellä üte aigu. Tõuut kõnõlimi. Tetti pilte ja asi sai aetus.

Aastagal 2020 om Hele jo 20 aastakka esäldä'. Jäl' üts nullo-ga' nummõr, mia and põh-just liiku'. Mi saa arvu, õt pää-mätselt kõik inemisõ' liigusõ' massinidõga' ja otsva' lihtsabit teid, õt santsit asju tetä', a inemisõ' omma' erinevä' ja ku Hele esä olõs ka' olnu' nii ku suurõp jago inemisi, olõsi-i kiäki' olnu' huvtõt timä avvus Väiko-Viigi viirde pingi pandmisõst. Üte-sõnaga', olõ-õs tä miis, kiä om önnõ tütrele tähtsä, ta oll miis,

kiä jätt jälle, ilosa puhta ja val-gõt värmi jälle, nii ku sõod om karate kimono. Ja nii ommõgi' Väiko-Viigi kaldõ pääl ka' kimonovalgõ pink timä nime, kuupäivi ja timä oppamisih sagõhõhe ült lausõga': „Midä inäp olõ-õi, tege tuu olõvas.“ Ja tä joudsõ lõpõta', nii ku tä eis' kõnõl, kuis õigõ karateka piat ar' kuulma. Lõpuni' sirgõ säläga', teteh uma viimäde kata ja sis pikäle kirstu. Viil paar päivä inne surma oll tä helstänü' ja kutsnu' uma opilasõ Veiko Pärnaste hindä mano ja näüdas tälle, õt ta oll viimätses katast tävveste arvu saanu', ja sis lääki-is kavva müüdä, ku tä läts.

Ma' ku tä tütar mõtlõ sagõhõhe, mille ma taha hindä käe läbi surma, ma taha minnä' hindä valit aol, ku ma tunnõ, õt kõik häõs ja parebas ma nii ku nii inäp saa-ai, õt jäänü' om önnõ kihä ja vaimu allakauk, sis edesi olõ-õi inäp mõtõht. Ku läheba' ikva' vai midä igänes, om tuu näide hindä ullus ja nõrkus. Otsust jo Mario Kald-maagi' hindä surma üle, sortõh önnõ viil hulluba tii, nimelt sur-nus juumisõ, ku sai tiidä', õt tä nii ku nii kunagi' inäp püstü saisa-ai, selle õt kõlba-ai tuu metall, mia tä katski satõt ihho

oll elo pikendämisõs pant. Ja õga inemisõ elo ja surm om õgaüte hindä asi, tõisi asi om önnõ leppü' ja sorti', kas nä joudva' santsit tutvit, sõpru, mihi ja naisi umast võtta' vai võta-ai. Ma' jovva.

Matka joosul ma sai arvu, ku önnõlik oll esä, õt tä läts nii noorõlt. Jäi nägemäldä' ja tund-malda tuu, ku inäp jovva-ai ja inäp saa-ai ja ku inäp olõ-õi mõtõht. Ku Missõh eis' väigõ-kõist karate huvitsõõri juhadi, sis näi asju, mia' olõs mu essä kül' kurvas tennü' ja vihatsõs ajanu'. Mi huvitsõõri tull lats, kiä oll inne kaunu' karatetren-nih Talinah, uhkõlt kõllanõ vüü ja kimono. Ma panni, nii ku etikett nõud, tä rivi etteotsa, a piagi' sai selges, õt tuu vüü oll tälle ant önnõ tuuperäst, õt trenni iist oll hõste massõt. Tä mõista-as kõgõ prostabit koo-lilüüke, kõnõlõmalda' muust. Öga tä eis' olõ-õs süüdü, a huvitsõõri tä inäp tulla' taha-as.

Tuu om nii, ku kitetäsi' tuud, kiä' mõista-ai laulta', a hindä arvatõh mõist, a tegeli-gult tege önnõ hindäle ja kõigilõ tõisilõ häpü. Sääne tuu tämbäne ilm om. A ma olõ tuu ilma hindä elost vällä lõiganu' ja ma nimetä võlssi võlssis ja õigõt õigõs, kolmadat varianti olõ-õi olõmah. Omma' mu' inemisõ' ja sis omma' vain-lasõ' ja tuu peräst ma ebaedu-kas kõõ ilma mõistõh olõgi'. A šoooh ilmah edukas olla' ma taha-ai. Ma proomi olla' önnõ õigõ ja tuud hindä süämetuns-tusõ perrä. Toolõ ja viil pallosilõ ma mõtli, istõh esä pingi pääl.

Samal aol tsukli' Aarne ja Nefretete üteh Nostalgiapäivi ja See Teatrit vidävidõ Rommy ja Evega' Väikese-Viigi viih. Mi tei lipuga' mõnõ' pildi'. 32-kraaditsõ kuuma ja silmle liisnalt helle päävä peräst tull olla' inäbä varõh. Mi käve sõbõrol küläh, aimi juttu ja lätsimi lakja, õt minnä' edesi Kirimäe poolõ. Öga innidseh kodolii-nast ja ka' Läänemaast saa-ai nii kipõlt läbi kihota', kõgõ inäp, ku mi näe ummi perüs sõpru önnõ üle aastidõ. Mi vöti sis üteh ka' Kenny küdset leevä ja naksi minemä.

Kuumus, kuumus, kuumus ... ka' õdagu.

Haapsalu liinah oll sõita' hüä, meid jo tiiti ja tunti (vaest oll videolõik mi stardist Luhamaal teleuudistõst läbi kaunu') ja üts auto jäi saisma, pia-as eiski kinni liiklusõ reeglidõst ja and meelee tiid ja täks önnõ selle, õt kaia' mi rattarongi. Üts naane tahtsõ miika' kuuh pilti tetä'. Muidogi mi lubasi tuud.

Edesi sõidimi raudtiitammi rattatiiid piteh Kirimäe poolõ, selle õt säääl uut meid mi sõbõr Indrek Pangsepp (vabakutsõ-linõ näütlejä, lavastaja). Indrek oll ka' kitarril vällä võtnu', mi tei lõkõt, aimi juttu, Indrek ja Aarne lauli' tõõnõtõsõ ala. Kõrras sõit taksoga läbi ka kergelt puõh spordikõmmen-taator-lavastaja näütlejä, kiä mõtõl, õt meil käu suurõbat sorti pido, a olõki-is nii, mi pei önnõ rahulikku lõkkõõdagut. Magasi rahvamaja lava pääl, pakso' kivisaina' anni' hüvvä varjo kuuma iist ja korgõhe masti rahvamaja iih oll tõm-mat Seto lipp. Oll pikk ja miilt-kosutav päiv ja õtak.

Lätt edesi järgmädsch lehek.

Sõir – Euroopa korgõ märgiga süük

Ku parhilladsõ aoni võidsõ sõira sisse panda’ kadajamarju, suidsulihha, kurslakka, pähkmit ja näide kõigi kotsilõ üldä’ sõir, sis hainakuu 20. pääväst om sääne söögikraam juustulaadnõ süük. Vai mõtõldas sääntse söögi kotsilõ määnegi vahtsõnõ nimi, a sõir tuu inämp olõ-i.

LUIGASÕ INARA

Sõir om hainakuu 20. pääväst õnnõ tuu süük, mis om sertifikaadi perrä tettu, Põllumajandus- ja Toiduaamõti puult üle kaetu ja sõirategijalõ luba antu ni sisse om pantu õnnõ küümnit.

Mõni aig tagasi andsõgi Eesti riigi Põllumajandus- ja Toiduaamõt tiidä’, õt Eesti sai hindäle tõõsõ geograafilidsõ tähistüse ja tuu om „SÕIR”. Timahavva hainakuu 1. pääväl lõppi piä nelli aastakka vinnünü registriirmisõ toimõndaminõ. Hüästkitminõ saa jovvu timahavva hainakuu 20. pääväl.

Inne tuud võit viil sõira müvvä’ sõira pildiga ja kirotusõga „sõir” sõiratükü pääl, mis olõ-i täpikäält sääne, nigu om spetsifikatsiooni, a pääle hainakuu 20. päivä om mi sõira-maailm hoops tõisildõ paika sät.

Timahavva Saatserinna sõirapääväl oll’ tettu hulga sõira, koh oll’ sisse pantu kurõmarju, kadajamarju ja muud kraami, õt sõiralõ tõistmuudu maiko ja värimi anda’. Nii võit tetä’ ka viil edesi, a sis tohi-i inäp üldä’,

Sõir.
Lõivu Merlini pilt

õt sa müüt sõira. Sõir om nüüd õnnõ sääne kohopiimäst, võiust ja munnõst tettu kraam, koh küümne’ omma’ mano pantu. Muu kraam on no’ muu kraam.

Ku pernaane vai pere-miis taht no’ sõira tegemä ja müümä naada’, sis piät kõgõ-päält kutsma Põllumajandusõ- ja Toiduaamõti asamehe’ hindäle kodo. Amõtnik tulõ tuuhtõ küüki, koh sõira naetas tegemä, kaes terävä silmäga perrä, kuismuudu sõiratego käüse ja mäane tuu sõir sis

saa. Kõik kraam – piim, kohopiim, muna’ ja või piät olõma peri Setomaa vai Võromaa talost vai poodist ostõtu.

A ku lääts puute ja ostat Tere vai mõnõ muu piimäkombinaadi kraami ni tiit ütškõik mäantsist munnõst vai Talina liina võiust sõira, sis tuu olõ-i inäp sõir. Kooltõt aamõtnik kaes kõik tuu perrä, veese su tettu sõira laboratooriummi ja ku kõik om nii, nigu piät olõma, sis andas sullõ õigus kasutada’ uma sõira pääl tuud tähtsät

märki – Kaitstud Geograafiline Tähis – ja sa võit müvvä’ kraami SÕIRA nimega.

Üle ilma om nii, õt ku sul om geograafilidsõ tähise märk, sis saat ka õigõmbat hinda küüssü’, mis tähendäs, õt saat kallimbalt sõira müvvä’. Taa täht om nigu kvaliteedimärk sõiral pääl. Sääntse tähega söögikraam – sõir – om no’ õnnõ Setomaal ja Võromaal. Taa märgi peräst tuldäs kõõst ilmast ka mi paika kaema ja tähega sõira ostma. Ütelt puult suur huul ja

asaajaminõ, a tõõsõlt puult õks väega uhkõ värk, õt olõmõ Eestih õks perüs edimätse’, kiä’ saimõ’ söögikraamilõ sääntse tunnusmärgi mano.

Väega hüä miil om, õt mi vanavanaimmi retsepti perrä tettu sõirakõnõ om no’ õgasugumastõ tõisildõ tegemistõ iist ar’ kaitst. Mõntkõrra jo lätski asi väega käest ar’: naeti õgasagamast sõira tegemä ja tuu hüä värski piimä maiguga sõir oll’ jo taadõplaanilõ jäämäh. Väega uhkõ tunnõh, ku

Perräuigõ’ Mäevälä Sulõvilõ

Nime sai Sõsarõ leelopark aol, ku vedosnikast oll’ Sarvõ Vake. Inne tuud lauli’ seto naase’ Talinah Leegajuse-ansambli man, koh näid kamand’ nuur Tõnuristi Igor. Tuud naistõkampa kutsõ Igor nimega alg-Sõsarõ. Igori surmast sai juunikuuh müüidä puul aastat. Sulõv johtu Sõsarõ-parki juhatamma 1985, oll’ säääl pikält, kooni’ 2008. aastani. Nüüd om ka vedosnik Sulõv lännü ...

Sulev Mäeväli sündü Kuusalu vallah Kasispea küläh 28. veebruaril 1935. Latsõpõlvõh viit timä pallõ aigu vanaimä man Loksal, niisama läts säääl müüidä sõaaig. 1944 tahtsõ pereh ar’ paeda’, a tuu lää-äs kõrda. Kuuli nakaš kadonu käümä Westholmi kuuli. Ku tull’ vaenõ päälesõa aig, lätsi’ vanõmba’ elämä esä suguseltsi mano Hiiumaalõ. Peeti lehmä ja saadi eloga kukkimuudu toimõ. Kärdlah lõpõf Sulõv keskkooli. Inne ülikuuli minekit tüüt miis Narvah elektirijama ehtüsel, sai vinne keelegi selgest. Tartõh lõpõf Sulõv 1969. aastal tüü kõrvalt aoluu tiidüskunna ja tüüt aoluulasõna arhitektuurimälestistõ kaitsõ inspeksioonih, restaureerimisvaltsusõh, kunstimälestistõ projektiirmisõ instituu-dih. Aastal 1991 läts tä Talina liinamuuseummi, koh oll’ pikkä aigu tiidüsdirektor. Sulõv kirof mito raaamatut Talina arhi-

tektuurist. Ehtüsaoluu kõrväl huvit’ tedä ka säksa kultuur. Kimmä baltisäksa kultuuri uurjana ja Baltisäksa kultuuriseldis esimehenä märgti timä tüüd Säksamaa teeneteristiga.

Kadonu elõh oll’ kerkol ja koorilaulul tähtsä osa. Kavva aigu laul’ timä Toomkerkoh ja laul’ kerigukoorih, käve ka Issanda Muutmisõ kerkohe (kohe käävä’ pääliina seto’) ja oll’ ka roomakatoligu Peeter-Pauli kerigu kogodusõ liigõh. Sulõvil oll’ huvi perimuskultuuri vasta. Ütel pidol 1985 Oppajidõ majah kutsõ’ seto naase’ timmä leeloparki iist vidämä. Tuu jaost, õt vannu ja tõistmuudu helüsit (viise) lõüidä’ ja koori laulukavva (repertuaari) abarambast tetä’, käve Sulõv tiatri- ja muuseumi rahvamuusiga kogoh noodi perrä üles tähendet vannu seto helüsit otsmah ni maaha kirotamah. Nuu’ vana’ leelovii’e sobit timä sis peräst kokko Hurda Jakobi setokõistõ laula raamatuh olõvidõ laulusõnnoga. Saigi mitmõ’ sobima ni leelonaase’ opõ sis nuid „vahtsit vannõ” laula kah mano. Kuna timä laul’ ka kerigukoorih, mõistsõ kõigilõ ka kerigulaulu selgest opada’. Mäevälä aigu tetti valmist ka seto pulma suur laulu-kava ja etendüs, midä näüdäti Oppajidõ majah Talina setodõlõ ja käüti tuuga ka Setomaal.

Laulmah-tandsmah käüti leelopargiga Talinah mitmõhki paigah, mitmit kõrdu ka vällämaal.

Koorijuhina oll’ Sulõv kõvåkäelinõ ja kõvahelülinõ: ku õt röögähüt „Naase’, kurrat, vakka!”, sis jäigi poohata-minõ maaha. A oll’ nuidki, kinkõlõ sääne stiil istu-us, mitmõ’ lätsi’ ar’ pargist minemä. Täks oll’ timäle ku tsuhknamehele külge jäänü’ umaolitsõh aokirändüseh ar’ leierdõt tiidäand-minõ, õt seto’ omma’ vähäharidu’ vai maahajäänü’, näid tulõ opada’ ja juhti’ joulitsõlt. Nii mõnigi kõrd küüsüti, õt milles teil leelopargil om sääne mitte-setost vedosnik. Sulõvilõ miildü kimmäs kõrd ja valu õkva ütlem-inõ. Vedosniga aamõtit pidi tä Sõsarõdõh 23 aastakka.

Sulõv kuuli 21. lehekuu pääväl haigõmajah pääle talvist süäme- ja aivorabandust ja timä ar’saatminõ oll’ 5. juunil Talina Toomkerkost. Hüväste jätmä oll’ tulnu liki paarsada inemist. Sulõvist jääme mälehtämmä kõkkõ tuud hüvvä, midä timä ao joosul leelopargi hüäst tekk. Kadonukõnõ oll’ hoolas esä, kiä kasvat’ üles kats kõrralikkupoiga ja kats tütärd, oll’ lahkõ vanaesä umalõ kolmõtõistkümnele latsõlatsõlõ. Jummal, peri’ kadonu Sulõvi hing ja lasõ’ timäl rahuh Rahumäel puhada’.

Leelopargi nimel
NASSARI ELVI

MÄEVÄLÄ SULÕV

28.02.1935 – 21.05.2021

*Sulõvikõnõ, sa sõbrakõnõ,
mii_ks meelis mehekene,
haarõti sinno haigõsta,
tõmmati sinno tõbtsõsta.*

*Surm ar’ vei meilt vedosnika,
kočas arä mi koorijuhi,
õga olõ-õs nuist arstõst api,
toolku olõ-õs nuist tohtõreistä.*

*Hallõ om sinno meil hauda kanda’,
liialt hallõ om liivakohe,
kooluga saa-ai inämb kohut kävvü’,
surma saa-ai mi sutitada’.*

*Tulõ_ks kodo vai tunnikõsõst,
mača majja sa minodikõsõst –
koolust saa-ai sa kodo tulla’,
vällä saa-ai surma värehtist.*

*Ikõ uja su ussõ ala,
järve ikõ su jälgi pääle,
rassõ om jättä’ sinno Rahumäele,
unõhta’ unõ undsõhe.*

Sõnolisõ’
ÜLENDI LINDA
ja **NASSARI ELVI**

Suvõsiindmüse' Setomaal

www.visitsetomaa.ee

2021

JUUNI

- 12.06. Matsuri latsilaat, 12.00
 12.06. Satserinna sõirapäiv, Saatse küla, 12.00, www.setomuuseum.ee
 13.06. Lõuna-Eesti Ratsaorienteerumine – Tornimäe etapp 2021, Nedsaja külaplats, 12:00
 13.06. Etendüs "Põhitüü", Kirsitalo, 18.00
 20.06. VVVV – Verskah Vabalt Võlli Vallutamah 2021, Verska Sanatooriumi rand, 12.00, FB: Vabadussport
 22.06. Miktämäe jaanituli, 20.00
 23.06. Etendüs "Põhitüü", Seto ateljee-galerii, 20.00
 23.06. Verska jaanituli, 20.00

- 23.06. Meremäe jaanituli, 20.00
 24.06. Näütüse "Üsälinõ" avaminõ, Verska talomuuseum, 12.00, www.setomuuseum.ee
 25.06. Saatse muuseumi sünnüpäiv, Saatse muuseum, 12.00, www.setomuuseum.ee
 25.06. Seto Folk – meelega' mõtsa!, Verska laululava, 17.00, www.setofolk.ee
 26.06. Seto Folk – meelega' mõtsa! Verska laululava, 10.00, www.setofolk.ee
 26.06. II Seto tandsopido "Kagoh kul' atasõ" Verska talomuuseumi kar'akopli, 18.00, www.setofolk.ee

JUULI

- 03.07. Seto Jaanituli Treskih, Treski külaplats, 20.00
 10.07. Käsitüütalodõ vallalistõ ustõ pääva' Setomaal, 11.00, www.kogo.seto.ee
 11.07. Käsitüütalodõ vallalistõ ustõ pääva' Setomaal, 10.00, www.kogo.seto.ee
 10.07. Iloõtak Luikjärve taloh, 19.00, www.setomuuseum.ee
 10.07. Treski suvõhuuao & välälava avapido – Ivo Linna ja Supernova, Treski Küün, 20.00, www.treskikyyn.ee
 12.07. Etendüs "Põhitüü", Uusvada külamaja, 17.00
 15.07. Sisevii Festival, Verska sanatooriumi rand, 17.00, www.sisevetefestival.ee

- 15.07. Verska sadama sünnüpäiv, Verska sadam, www.visitsetomaa.ee
 16.07. Ostrova Festival, Ostrova küla, 17.00, www.ostrova.ee
 17.07. Ostrova Festival, Ostrova küla, 13.00, www.ostrova.ee
 24.07. Langapäiv, Verska talomuuseum, 12.00, www.setomuuseum.ee
 29.07. Päätnitsapääv puulpühä iloõtak Verska talomuuseum, 20.00, www.setomuuseum.ee
 30.07. Päätnitsapäiv, Saatse kerik, 9.00
 31.07. Trad.Attack! x Miljardid, Treski Küün, 20.00, www.treskikyyn.ee
 31.07. Kodokohvikidõ päiv "Piusa Oro Mekk", Kolossova, Korela ja Säpinä küla, tel 5556 2811

AUGUST

- 06.08. Väiko-Kuningriigi Latsipäiv, Lobotka küla, 12.00
 6.08. Etendüs "Põhitüü", Taarka Tarõ, 18.00
 07.08. Seto Kuningriigipäiv, Lobotka küla, 12.00
 13.08. Smilers x Wiiralt, Treski Küün, 20.00, www.treskikyyn.ee
 14.08. Seto kostipäiv, Seto Külävüü marsruut, 12.00
 15.08. Seto kostipäiv, Seto Külävüü marsruut, 11.00
 14.08. Nedsajä Küla Bänd, Treski Küün, 20.00, www.treskikyyn.ee

- 19.08. Paasapäiv, Obinitsa kerik, 9.00
 19.08. Paasasimman, Obinitsa Külakeskus, 20.00
 20.08. Lehmäpäiv, Verska talomuuseum, 12.00, www.setomuuseum.ee
 27.08. Ewert & The Two Dragons – Good Man Down 10, Treski Küün, 20.00, www.treskikyyn.ee
 28.08. Lüübnitsa kala- ja sibulalaat, Lüübnitsa küla, 10.30
 28.08. Muinastulli üü, Reegi maja, 20.00
 28.08. Zetod x 5MIINUST = Seto rämmar, Treski Küün, 20.00, www.treskikyyn.ee

Etendüse: 31.07, 05.08, 06.08, 07.08, 12.08, 13.08, 14.08, 19.08, 20.08, 21.08.
 Suvõlavastus "Petserimaa igatsus"
 Säpinä küla, Haina küün, 19.00, www.taarkateater.ee

Õnnitlõmi
tillõkõisi
vallakodanikkõ!

KERT LIND
CRISSELY
ROOJÄRV

Leinämi

† Õie Metsoja
† Einar Paide
† Leo Saarde

Petseri eesti kooli kokkotulõk

Petseri eesti kooli 24. kokkotulõk tulo soo aasta Võroh.

Alostus om puulpühä, 31. juulil kell 12. Kõik kooli vilistläse' ja oppaja' omma' oodõt Võrro Liivi kohvikuhe, mia om aadressil Rāpina mnt 12.

Mano saa küüssü' Frey Henult, telehvõn 5669 5365.

Petseri II Keskkool
1961. aastal.

Pilt Matteusõ Undina kogost

Refleksoloog Toomõ Elleni mano saat aigu nii Verskah ku Rāpināh. Kokko leppü' telefonil 5624 3480.

XXVIII
SETO KUNINGRIIK
LOBOTKA / 7.08.2021

SÜNNÜPÄÄVÄ' JUULIH

Nassari Elvi – 64 1. juuli Sõsarõ leelopargi vedosnik, sõnolinõ, SKVK liigõ'	Ilvese Kätlin – 19 25. juuli Kullakõsõ leelotütrik
Hundi Veera – 86 3. juuli Ilolisõ leelonaane	Kulinitši Valentina – 92 26. juuli Sõsarõ leelopargi innine laulja
Kuusingu Nikolai – 79 4. juuli Hõpõhõimu laulumiis	Kõomägi Kärol – 20 26. juuli Meremäe-Obinitsa naiskoori laulja
Veesaarõ Anne – 64 4. juuli näütlejä, Siidisõsarõ leelonaane	Tennosaarõ Kelly – 19 26. juuli Kullakõsõ leelotütrik
Laari Maivi – 60 5. juuli ettevõtja	Karbi Valli – 67 27. juuli Sorrõseto vedosnik, leelo- ja pillinaane
Purje Kaja – 61 10. juuli Siidisõsarõ leelonaane	Linnasaarõ Elsa – 80 28. juuli lehelugõja Petsereh
Koseri Aino – 62 11. juuli Ilolanga leelonaane	Kudre Helena – 73 28. juuli Kuldatsäuga leelonaane
Mägi põllu Aime – 60 11. juuli Helmise leelonaane	Rohu Svetlana – 60 29. juuli Madara' ja Ilolisõ leelonaane
Kunsti Eevi – 58 11. juuli Kuldatsäuga leelonaane	Krepka Helga – 72 31. juuli Sõsarõ leelopargi laulja
Mägist Ketsia – 72 13. juuli Meremäe-Obinitsa naiskoori laulja	Utsali Maret – 38 31. juuli Hõpõhelme' ja Meremäe mehe' leelotaja
Alveri Vake – 66 13. juuli Kuldatsäuga leelonaane	
Raali Ain – 47 13. juuli pillimiis ja ollõmeistri, Seto Miihi Summa laulumiis	Setomaa Vallavalitsus suuv õnnõ:
Reimanni Nele – 58 15. juuli haridus- ja kultuuritegeläne	Maria Mjartseva 96
Lennuki Lembit – 62 16. juuli sorrõseto	Ludmilla Jäämets 89
Kutsari Karoliina – 19 16. juuli Kullakõsõ leelotütrik	Olga Pihle 86
Liinamäe Eevi – 80 19. juuli seto elo ja kultuuri hoitja	Olga Balanova 86
Noormetsa Maria – 75 20. juuli sõnolinõ, Ilolanga ja Kullakõsõ vedosnik	Ljudmila Pähn 86
Haavallo Helis – 42 23. juuli Siidisõsarõ leelotaja	Kalju Moro 84
Verrevi Hele – 67 24. juuli Meremäe-Obinitsa naiskoori laulja	Liivi Härma 84
Metsa Helve – 67 25. juuli Hõpõhõimu leelonaane, Seto Latsi Kooli oppaja	Peeter Kattai 83
Hirsigu Mari-Lii – 31 25. juuli Sõsarõ leelopargi laulja	Maria Selezzen 83
	Mare Kaisel 83
	Ivo Laanetu 82
	Sofia Kullmann 82
	Õie Lõhmus 81
	Mare Poll 81
	Helju Kuuse 81
	Olga Udu 80
	Heli Leivo 80
	Eevi Liinamäe 80
	Niina Liivamägi 80
	Ülo Sisak 78
	Elli Pillak 78
	Aleksandra Talo 77
	Aino Sikk 77
	Paul Urb 77
	Laida Kütt 76
	Osvald Kütik 75
	Harri Sõõt 74
	Õie Saarestik 74
	Valli Martihhina 74
	Mare Lallu 73
	Elle Suss 73
	Evi Kirsi 73
	Helena Kudre 73
	Liivia Kann 72
	Eevi Reinart 72
	Vladimir Stepanenkov 72
	Leili Kann 72
	Ketsia Mägist 72
	Ülo Liivago 72
	Paul Kütimaa 72
	Valentina Novak 72
	Leo Tereste 72
	Paul Karing 71